

Η βρύση Τσόκη
στο
Παλιοζωγόπι

ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΑ

Ζωνικά

ΕΤΟΣ 17ο - ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 73 - ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ 2010

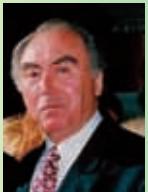
ΕΚΛΙΕΤΑΙ ΑΝΑ ΤΡΙΜΗΝΟ ΑΠΟ ΤΟ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΣΥΛΛΟΓΟ ΡΑΧΟΥΛΑΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΝΩΣΗ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΡΑΧΟΥΛΙΩΤΩΝ «Ο ΙΤΑΜΟΣ»

Εκδότης σύμφωνα με το Νόμο: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΣΙΟΥΛΑΣ - Τηλ. 6976777462

Το Ζωγλόπι
μέσα από τις οθωμανικές αρχειακές πηγές
(1663-1677)

Η ιστορία του Ζωγλοπιού καθώς και των άλλων χωριών της περιοχής μας έχει βαθιές τις ρίζες της στο μεσαίωνα, ίσως και στην αρχαιότητα. Η ανώμαλη κατάσταση που επικρατούσε στον ελληνικό χώρο μέχρι και τη σύσταση του νεότερου ελληνικού κράτους από τη μια και αφ' ετέρου το γεγονός ότι η περιοχή μας βρισκόταν μακριά από στρατιωτικοπολιτικά κέντρα και μεγάλους δρόμους της εποχής, δεν βοήθησαν στην καταγραφή της.

Γράφει ο
Λάμπρος
Γριβέλλας
e-mail: lamp-grive@yahoo.gr

Συνέχεια στην 3η σελ.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Το Αγιασματάκι

Γράψαμε και άλλοτε ότι το χωριό μας στερείται ενός χώρου κατάλληλου για περίπατο και από ανθρώπους προχωρημένης ηλικίας, για την οποία το βάδισμα είναι φάρμακο. Τέτοιος χώρος είναι το Αγιασματάκι, το οποίο πληροί όλες τις προϋποθέσεις: Όδευση χωρίς ανηφόρες-κατηφόρες, σκιά το απόγευμα, ευχάριστη θέα προς το ποτάμι και δροσιά.

Συνέχεια στην 5η σελ.

**Μεγάλη
Συνοχή
2010**

Ο ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: www.zwgiopi.gr

ΤΑ ΠΛΙΝΘΟΚΤΙΣΤΑ ΣΠΙΤΙΑ ΤΗΣ ΡΑΧΟΥΛΑΣ

Σε πείσμα του χρόνου που πέρασε τα πλινθόκτιστα σπίτια της Ραχούλας αντιστέκονται στις βροχές, τους χιονιάδες και στεκουν εκεί αγέρωχα να μας θυμίζουν μία άλλη εποχή.

Σπίτια χτισμένα από χώμα, άχυρο και νερό, υλικά πρωτογενή που τα έβρισκαν στον τόπο κατασκευής τους. Υλικά τα οποία ζυμώνονταν με τα πόδια και τις γαλότσες τοποθετούνταν σε καλούπια και ψήνονταν από τον ήλιο.

Με πλιθιά κατασκευάζονταν ως επί το πλείστον οι βοηθητικοί χώροι και οι στάβλοι. Δεν είναι όμως λίγες και οι κατοικίες που κτίστηκαν με πλιθιά πολλές εκ των οποίων είναι διώροφες. Άλλη μια σημαντική παραγγελία της Ραχούλας.

Γράφει ο
Γιώργος Δ.
Κατσιούλας

Συνέχεια στην 4η σελ.

Ο ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΜΑΧΑΛΑΣ

Ο Παπασπυρομαχαλάς έχει πρόσωψη, φάτσα προς την πλατεία. Ο χώρος που βρίσκονται τα οικόπεδα και τα σπίτια μοιάζει με παραληλόγραμμο που τις δύο μεγαλύτερες πλευρές τις αποτελούν οι δύο δρόμοι που οδηγούν στο Μαρότη και στο Ραφτομαχαλά. Ο τρίτος δρόμος είναι αυτός που περνάει από την πλατεία και ο τέταρτος που ενώνει τους δύο πρώτους δρόμους στο ύψος του άλλοτε οικοπέδου Γιώργου Βασιλείου Ντίνου.

Ο μαχαλάς αυτός ήταν και είναι πακνοκατοικόμενος διότι γειτνιάζει με την πλατεία και το χώρο της εκκλησίας. Με λίγα λόγια βρίσκεται στο κέντρο του χωριού. Από ότι θυμάμαι από μικρός μόνο δύο - τρία σπίτια γκρεμίστηκαν για να κτιστούν καινούρια. Στο μαχαλά αυτόν εδώ και πολλές δεκαετίες δύο επώνυμα κυριαρχούσαν του Ντίνου και του Παπασπύρου. Το σπίτι του Κώστα Κομπούρα αποτελούσε μια σφήνα στη γειτονιά αυτή. Σήμερα με διαδοχές και πωλήσεις σχεδόν τα επώνυμα άλλαξαν.

Οι Ντινιάιοι έλκουν την καταγωγή από τα Βλαχοχώρια των Τρικάλων και συγκεκριμένα από το γνωστό σ' όλους Γαρδίκι. Ο πρώτος Ντίνος μάλλον ήλθε γαμπρός στο Ζωγλόπι. Δεν γνωρίζω πόσα παιδιά είχε αλλά

Γράφει ο
Βασίλης Χρ.
Καραγιάννης

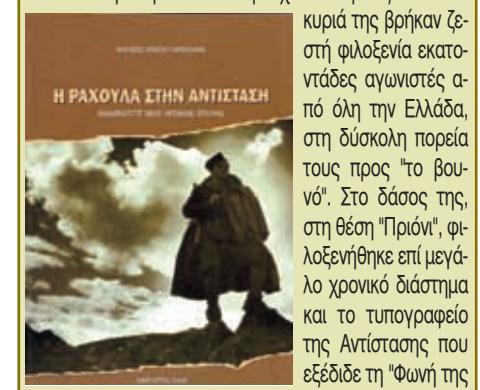
Συνέχεια στην 5η σελ.

1. Το Ζωγλόπι μέσα από τις οθωμανικές πηγές 1-3
2. Τα πλινθόκτιστα της Ραχούλας 1-4
3. Ο Παπασπυρομαχαλάς 1-5
4. Επισημάνσεις 1-5
5. Οι κλεφταρματολοί των Αγράφων 2
6. Κοινωνικά 2
7. Τραγούδια του τόπου μας 2
8. Το Χριστουγεννιάτικο δέντρο 4
9. Σουγιάς κολοκοτρωναίκος 5
10. Χριστουγεννιάτικο γλέντι 6-7
11. Τα ταραγμένα χρόνια 8
12. Ανθρωπωνύμια της Ραχούλας 8
13. Ο Αγάς και ο κούκος 9
14. Μαργαριτάρια 9
15. Γρηγόρης ο αβγοκλέφτης 9
16. Η γρίπη H1N1(Συμπτώματα-προφυλάξεις) 10
17. Η εργολάβια του σχολείου Συγγρού 10
18. Προϊκοσύμφωνο 10
19. Αλήθεια έμεινε κάτι στο χωριό μας για να μας συνέρει με το παρελθόν 11
20. Ανέκδοτα 11
21. Τα 7 σφάλματα του κόσμου 12
22. Στη Ραχούλα οι νέοι δεν έχουν πια ζωή 12
23. Νέα του χωριού μας 12
24. Να αποδεσμευτεί το οίκημα του Αστυν. Σταθμού 12

ΒΑΣΙΛΗ ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ Η ΡΑΧΟΥΛΑ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΜΙΑΣ ΗΡΩΙΚΗΣ ΕΠΟΧΗΣ

Η γεωγραφική θέση της Ραχούλας, στο κέντρο του τριγώνου Καρδίτσα-Λαμία-Καρπενήσι, που ήταν η καρδιά της Αντίστασης την περίοδο 1941-1944, της προσέδωκε εξαιρετική ιδιαιτερότητα σε αντιστασιακές πράξεις και γεγονότα καθ' όλο εκείνο το διάστημα. Κεφαλοχώρι της περιοχής (το 1940 αριθμούσε περίπου 1000 κατοίκους) και ευρισκόμενη στις υπώρειες του Ιτάμου, μακριά από μεγάλες δικές αρτηρίες που προσέλκυαν το ενδιαφέρον των κατακτητών και απέχοντας από την Καρδίτσα μόνο 17 χιλιόμετρα, ήταν ο πρώτος σταθμός απ' όπου προωθούνταν στα Αγραφά άνθρωποι και εφόδια που προέρχονταν από την Καρδίτσα. Στα φτωχά αλλά φιλόξενα νοικοκυριά της βρήκαν ζεστή φιλοξενία εκατοντάδες αγωνιστές από όλη την Ελλάδα, στη δύσκολη πορεία τους προς "το βουνό". Στο δάσος της, στη θέση "Πριόνι", φιλοξενήθηκε επί μεγάλο χρονικό διάστημα και το τυπογραφείο της Αντίστασης που εξέδιδε τη "Φωνή της Καρδίτσας" και το σύνολο των κατοίκων, με τον ένα το άλλο τρόπο, βρή-

Συνέχεια στην 4η σελ.

Οι κλεφταρματολοί των Αγράφων και το Δημοτικό Τραγούδι

Οι Μπουκουβαλαίοι

Η καταγωγή των Μπουκουβαλαίων ήταν από την Ακαρνανία, αλλά έδρασαν ως κλέφτες και αρματολοί στα Άγραφα. Το μεγαλύτερο μέρος του 18ου και 19ου αιώνα κατείχαν πάπιτο προς πάπιτο το αρματολίκι των Αγράφων και είχαν την έδρα τους στο χωριό Αργύρι της Αργιθέας. Ο πιο γενναίος από αυτούς είναι ο Γιάννης Μπουκουβάλας, ο οποίος έτρεφε άσβεστο μίσος προς την αλβανική φάρα των Μουτσοχουσαίων, από την οποία καταγόταν και ο διαβότος Αλής των Ιωαννίνων. Οι πολεμικές συγκρούσεις του με τους Μουτσοχουσαίους στα Άγραφα υμνήθηκαν από τη δημοτική μούσα και καταγράφηκαν σε πολλές συλλογές δημοτικών τραγουδιών από Έλληνες και ξένους. Γνωστό στην περιοχή μας είναι το δημοτικό τραγούδι που αναφέρεται στη μάχη του Γιάννη Μπουκουβάλα εναντίον των Αλβανών στο Κεράσοβο. Ο Γιάννης Μπουκουβάλας έλαβε μέρος στην επανάσταση του 1770 (Ορλωφικά) μαζί με τον επίσης γνωστό κλεφταρματολό Γιάννη Σταθά που ήταν γαμπρός του ("Εγώ μαι ο Γιάννης του Σταθά, γαμπρός του Μπουκουβάλα"). Μετά την καταστολή της επανάστασης κατέφυγαν και οι δύο στη Ρωσία.

Γιάννης Μπουκουβάλας

Tου Μπουκουβάλα

Τι να 'ναι ο αχός που γίνεται κι η ταραχή η μεγάλη
στη μέση στο Κεράσοβο και στο μεγάλο Χρόσου;
Ο Μπουκουβάλας πολεμάει με τους Μουτσοχουσαίους.
Πέφτουν τα βόλια σα βροχή και τα βουνά βογγάνε.
Κι ένα πουλάκι φώναξε ναπό ψηλό κλαράκι:
-Πάψε, Γιάννη μ', τον πόλεμο, πάψε και το ντουφέκι,
να κατακάτσει ο κουρνιατζός, να στηκωθεί η αντάρα,
να μετρηθεί κι η κλεφτουρά, να μετρηθεί τ' ασκέρι.
Μετριούνται οι Τούρκοι τρεις φορές και λείπουν πεντακόσιοι,
μετριούνται τα κλεφτόπουλα και λείπουν τρεις λεβέντες.

Το παραπάνω δημοτικό υπάρχει και σε άλλες παραλλαγές, όπως:

Στίχος 2: "...και στη μεγάλη χώρα", υπονοώντας το Κεράσοβο Ακαρνανίας, λανθασμένο, κατά τη γνώμη μας.

Στίχος 4 κ.ε. "Πέφτουν τα βόλια σα βροχή κι οι μπάλες σα χαλάζι
κι αυτά τα λιανοντούφεκα σα σιγανή βροχούλα"

Ο ονομαστός κλέφτης Λιβίνης

Ο Λιβίνης ήταν κλέφτης και αρματολός του Καρπενησιού και έζησε το 170 αι., την εποχή των Τουρκο-Ενετικών πολέμων. Μαζί με άλλους κλέφτες της Ρούμελης και των Αγράφων ενώθηκαν με τους Ενετούς και πολέμησαν τους Τούρκους το 1685.

Έδωσε πολλές μάχες με τους Τούρκους και τους κατατρόπωσε στη μάχη της Γόλιανης, έξω από το Καρπενήσι. Έπεισε μαχόμενος τους Τούρκους της Φθώτιδας και της Ευρυτανίας στην Αράχοβα του Δήμου Παρακαμπτίων.

Το παρακάτω τραγούδι αναφέρει τις τελευταίες θελήσεις του και παρακαλεί τους συντρόφους να παραδώσουν τα κρυμμένα όπλα του στον ανήλικο γιο του, όταν εκείνος ενηλικιωθεί, για να συνεχίσει τον αγώνα.

Ένα τραγούδι που δείχνει την ανθρώπινη πλευρά των σκληροτράχηλων εκείνων πολεμιστών, αλλά και την έντονη επιθυμία τους να συνεχιστεί ο αγώνας από τα παιδιά και τα εγγόνια τους, μέχρις ότου ελευθερωθεί η πατρίδα.

Tου Λιβίνη

Τρία μεγάλα σύγνεφα στο Καρπενήσι πάνε,
το 'να φέρνει αστραπόβροντα, τ' άλλο χαλαζοβρόχια,
το τρίτο το μαυρύτερο μαντάτα του Λιβίνη.
- Σε σένα, Μήτρο μου γαμπρέ, Σταθούλα ψυχογιέ μου,
αφήνω τη γυναίκα μου, το δόλιο μου το Γιώργη,
που 'ναι μικρός για φαμελιά, κι απ' άρματα δεν ξέρει.
Και σα διαβεί τα δεκανιά και γίνει παλικάρι,
ελάτε να ξεθάψετε τα δόλια τα' άρματα μου
που τα χώσα στην εκκλησιά, μέσα στο Αγιο Βήμα,
να μην τα πάρουν τα σκυλιά κι ο Τουρκοκωσταντάκης.

Σημ.: Ο Κωσταντάκης ήταν κοτσάμπασης του Καρπενησιού, εχθρός και αμείλικτος δώκητης των κλεφτών.

«ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ»

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΡΑΧΟΥΛΑΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΣΙΟΥΛΑΣ

ΕΔΡΑ

ΡΑΧΟΥΛΑ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ

ΚΩΔΙΚΟΣ: 4171

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

Γεώργιος Κατσιούλας τηλ. 6976777462
Λάμπρος Α. Γριβέλης τηλ. 2441020480
Βασίλης Χ. Καραγάνης τηλ. 2441020592

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ

ΡΑΧΟΥΛΑ 43100 ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ
ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΗ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ

M. Απεξάνδρου 10 - τηλ. 2441020257

Τα ενυπόγραφα άρθρα δεν εκφράζουν
κατ' ανάγκη τις απόψεις της εφημερίδας

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Επιτυχίες - Διακρίσεις

1. Ο **Κων/νος Τσούτσουρας του Θωμά** εισήχθη στο Οικονομικό τμήμα του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

2. Η **Όλγα Κομπούρα του Μιχάλη** εισήχθη στη Σχολή Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Πανεπ. Μακεδονίας

3. Η **Ραφαέλα Κατσιούλα του Κων/νου** εισήχθη στο Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

4. Η **Μαρία Καμμένου, κόρη της Χρυσούλας Β. Τσιμάκη**, αποφοίτησε από τη Σχολή Αρχιτεκτονικής του ΑΠΘ, και η άλλη κόρη της η **Ιοκάστη Καμμένου** αποφοίτησε από τη Σχολή Βαλκανικών και Σλαβικών Σπουδών του Πανεπ. Μακεδονίας, έκανε μεταπτυχιακό στο τμήμα Μετάφραση - Διερμηνία στη Movs του Βελγίου και συνεχίζει τις σπουδές της στη Σχολή Τουρκικών και Ασιατικών Σπουδών του Πανεπ. Αθηνών.

5. Η **Ιωάννα Γρυμπογιάννη του Ευαγγέλου** έλαβε το μεταπτυχιακό πτυχίο του τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

6. Ο **Δημήτριος Κατσιούλας του Γεωργίου** αποφοίτησε από τη Σχολή Εφαρμοσμένης Πληροφορικής του

Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

7. Η **Βασιλική Σιώκου του Κων/νου** αποφοίτησε από τη Σχολή Κοινωνικής Διοίκησης του Πανεπιστημίου Θράκης.

8. Η **Ερασμία Κατσιούλα του Κων/νου** αποφοίτησε από το Παιδαγωγικό Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας.

Γεννήσεις

1. Ο **Φώτης Κ. Κομπούρας** και η **Δέσποινα Παπαδίδασκάλου** απέκτησαν το δεύτερο παιδί τους στις 18/11/2009 και είναι κοριτσάκι.

Να τους ζήσει.

Γάμοι

1. Ο **Δημήτριος Παπαστεργίου του Γεωργίου** παντρεύτηκε την **Σοφία Ευθυμιάδη** στις 23/10/2009.

Θάνατοι

1. Ο **Χρήστος Κωστίκας του Δημήτριου** ετών 44 - Δάσκαλος - Απεβίωσε στην Καρδίτσα στις 27/10/2009.

2. Ο **Αναστάσιος Κελεπούρης του Θωμά** ετών 25, ανθ/γός του στρατού έχασε τη ζωή του σε τροχαίο απύχημα στη Χαλκίδα στις 23/11/2009.

Τους οικείους συλλυπούμαστε.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΣΤΑ Ζ.Χ.

Ευάγγελος Γρυμπογιάννης	20
Χρυσούλα Βασιλού	20
Δέσποινα Κορκόντζελου	10
Λάμπρος Νασιάκος	20
Παναγιώτα Παπαστεργίου	20
Χρυσούλα Τσιμάκη - Καμμένου	20
Βασίλειος Νάκος	50
Βασίλειος Κωστάκος	20
Ιωάννης Κελεπούρης	20
Σωτήρης Γριβέλλας	10
Ιωάννης Ζογλοπίτης	50
Βασιλική Οικονομίδου	25
Γεώργιος Θεάκος	50
Βασίλης Α. Γκορτσάς	20
Κων/νος Γ. Κατσιούλας	30
Χρήστος Σιώκος	10
Παύλος Τσούτσουρας	30
Απόστολος Αν. Φέτσιος</	

«ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ»

Το Ζωγλόπι μέσα από τις οθωμανικές αρχειακές πηγές (1663-1677)

Συνέχεια από την 1η σελ.

ιστορίας του.

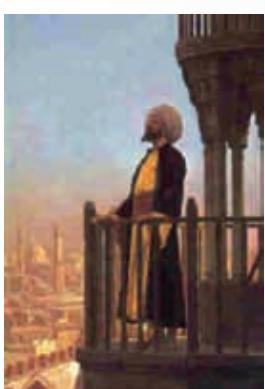
Όλα όσα γνωρίζουμε γι' αυτή προέρχονται από πηγές διάσπαρτες που με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο έρχονται κάθε φορά στο φως. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η σκοτεινή τουρκοκρατία, που είναι σχετικώς πρόσφατη ιστορικά. Το σημερινό σημείωμα αναφέρεται στην ιστορία των Αγράφων, στα οποία υπαγόταν και το

Ζωγλόπι, κατά την περίοδο 1663-1677 και τα στοιχεία προέρχονται από το βιβλίο του **Κων/νου Καμπουρίδη "Η νεότερη Ελλάδα μέσα από τις οθωμανικές αρχειακές πηγές"**, που εκδόθηκε πρόσφατα.

Οι οθωμανοί δεν είχαν βέβαια κανένα ενδιαφέρον να καταγράψουν τη ιστορία του ελληνικού χώρου. Το μόνο που τους ενδιέφερε ήταν η φορολόγηση των κατακτημένων Ελλήνων και των άλλων λαών της Βαλκανικής. Έτσι, τα αρχεία τους συντάσσονταν αποκλειστικά για φορολογικούς σκοπούς, μέσα όμως από αυτά αναδεικύνονται πολλά ενδιαφέροντα ιστορικά στοιχεία, όπως ο πληθυσμός κάθε περιοχής, η οικονομική κατάσταση του πληθυσμού, το πλήθος των φόρων που επέβαλαν οι οθωμανοί, οι πιέσεις και τα δεινοπαθήματα των κατακτημένων λαών κ.ά.. Στη συνέχεια θα παραθέσουμε όσα από τα παραπάνω στοιχεία θεωρούμε ότι θα βοηθήσουν τον αναγνώστη να σχηματίσει μια, κατά το δυνατόν σφαιρική, εικόνα της εποχής εκείνης.

Διοικητική οργάνωση της τουρκοκρατούμενης Ελλάδας

Τα σαντζάκια. Το σαντζάκι είναι μεγάλη διοικητική μονάδα, παραπλήσια με τη Νομαρχία ή -σε πολλές περιπτώσεις- και την Περιφέρεια. Η Θεσσαλία -πλην της Μαγνησίας- ανήκε στα σαντζάκια των **Τρικάλων** (τουρκικά *Tırxala*). Σε κάθε σαντζάκι υπήρχε ένας πολιτικοστρατιωτικός διοικητής, ο σαντζάκμπεης και ένας θρησκευτικός ο καδής.

Τούρκος καδής

Οι καζάδες. Ήταν μονάδες στις οποίες εκτείνονταν η ιεροδικαστική αρμοδιότητα του καδή. Το σαντζάκι των Τρικάλων αποτελούνταν από τους παρακάτω καζάδες:

1. Λάρισας και Φαναρίου, στον οποίο υπάγονταν και τα Άγραφα.

2. Τρικάλων, 3. Ελασσόνας, 4. Φαρσάλων, 5. Βελεστίνου, 6. Δομένικου, 7. Πλαταμώνα και 8. Αλμυρού.

Οι πρόκριτοι της επαρχίας (*a'yan vilayet*)

Οι πρόκριτοι προέρχονταν από τους πιο διακεκριμένους κατοίκους της επαρχίας και διορίζονταν με φιρμάνι. Τα κύρια καθήκοντά τους ήταν η συγκέντρωση των φόρων και η απόδοσή τους στο Διβάνι. Ήταν όμως επιφορτισμένοι και με θέματα επιμελητείας του οθωμανικού στρατού που περνούσε τότε από τη Θεσσαλία, όπως το χτίσιμο των φούρνων στους σταθμούς για την παραγωγή ψωμιού, την παραγωγή πληγουριού για τις εκστρατείες, τη διαπλάτυνση των οδών, την επισκευή των γεφυρών, το μπάζωμα των ποταμών απ' όπου θα περνούσε ο στρατός κ.α.. Οι πρόκριτοι ήταν οθωμανοί ή χριστιανοί, ανάλογα με το θρήσκευμα των κατοίκων της επαρχίας. Φυσικά όλο το βάρος -οικονομικό και προσωπική εργασία- έπεφτε στους ώμους των κατοίκων.

Οι φόροι

Υπολογισμός των φόρων

Ο καδής της επαρχίας σε συνεργασία με τους προκρίτους καθόριζε τις εστίες (*avariz*) κάθε χωριού. Κάθε εστία ήταν ομάδα νοικοκυρών (*avarizhane*) και περιλάμβανε -κατά τους υπολογισμούς τους- 3 νοικοκυριά. Κάθε νοικοκυρίο υπολογίζονταν με 5 μέλη. Έτσι το Ζωγλόπι, που στους φορολογικούς καταλόγους είναι γραμμένο ως *Izglob ma' Kaloyer avers* (Ζωγλόπι με τον Καλόγερο και άλλα), φέρεται να είχε τον εξής πληθυσμό

κατά τη σύνταξη των φορολογικών καταλόγων:

1663: 13 εστίες X 3 νοικοκυριά X 5 μέλη
= 195 κάτοικοι

1666: 13 " 3 " 5 " = 195 "

1667: 13 " 3 " 5 " = 195 "
1677: 9/3 (Σημαίνει ότι έφυγαν τρία νοικοκυριά και τα ενέσια που έμειναν υποχρεώθηκαν να πληρώσουν και το φόρο των ...φυγάδων, δηλαδή πλήρωσαν για 12 νοικοκυριά). Τα 9 νοικοκυριά X3X5 μας κάνουν 135 κατοίκους.

Ερμηνευτική σημείωση

Το πρώτο ερώτημα είναι ποιος ήταν ο Καλόγερος. Απ'όσα ξέρουμε ο **Καλόγερος** ως συνοικία συμπεριλαμβάνεται στο Ζωγλόπι. Μια βάσιμη υπόθεση είναι ότι μ' αυτή την ονομασία εννοούσαν τη συνοικία που σε μας είναι γνωστή ως **Πέρα Μαχαλάς**. Με τη λέξη *avers* ασφαλώς εννοούσαν τις υπόλοιπες απομακρυσμένες συνοικίες **Πολύκοινο, Κουτσιανάδες** κ.λ.π..

Οι εστίες και τα νοικοκυριά. Είναι γνωστό ότι οι οικογένειες του καιρού εκείνου ήταν πατριαρχικές. Σε κάθε εστία, δηλαδή σε κάθε κατοικία, διέμεναν τρία και περισσότερα αδέλφια με τις οικογένειές τους (νοικοκυριά). Όλοι αυτοί αποτελούσαν φορολογικά μια εστία. Επειδή δε οι οικογένειες ήταν πολυμελείς, τις υπολογίζαν με 5 μέλη καθεμιά.

Είχε το Ζωγλόπι της εποχής εκείνης 195 και αργότερα 135 κατοίκους; Υποθέτουμε πως όχι, διότι από άλλες πηγές γνωρίζουμε ότι περίπου την ίδια εποχή αριθμούσε 60 οικογένειες, δηλαδή 300 κατοίκους. Είναι γνωστό ότι με τη παραχώρηση των προνομίων (Συνθήκη Αυτονομίας των Αγράφων του 1525), τα αγραφιώτικα χωριά πλήρωναν φόρο κατ' αποκοπή, ανάλογα με τις εστίες καθενός και έπειτα οι προεστοί διαιρούσαν τον οφειλόμενο φόρο με τον αριθμό των οικογενειών. Όσο λιγότερες εστίες μπορούσαν. Υπάρχει και το ενδεχόμενο οι πρόκριτοι να δήλωναν λιγότερα νοικοκυριά για να πληρώνουν λιγότερους φόρους, ενώ εισέπρατταν από όλους τους κατοίκους και ιδιοποιούνταν το υπόλοιπο.

Τα είδη των φόρων

Οι φόροι τους οποίους επέβαλε η τουρκική διοίκηση στους κατακτημένους λαούς διακρίνονται σε δύο κατηγορίες: **Τους θρησκευτικούς και τους έκτακτους.**

Στους θρησκευτικούς ανήκει η δεκάτη και ο κεφαλικός φόρος.

Η δεκάτη. Η δεκάτη αφορούσε κάθε είδους εισοδήματα που παράγονταν στην επαρχία. Φορολογούνταν τα πάντα. Το σιτάρι, το κριθάρι (για τα άλογα του στρατού), τα αμπέλια, οι κυψέλες, τα πρόβατα και άλλα πολλά. Με τον όρο δεκάτη, εννοούμε ασφαλώς το 10% της παραγωγής. Δυστυχώς σ' αυτό οι Τούρκοι πρόσθεταν έξοδα διαβίωση των εισπρακτών, οδοιπορικά, έξοδα δικαστηρίου, έξοδα για τους υπηρέτες κ.λ.π. που το σύνολό τους σε πολλές περιπτώσεις έφερε πάντα περισσότερα από την επιστροφή της παραγωγής.

Σαντζάκμπεης

αυτοκρατορίας, ούτε σε όλες τις εποχές. Από τον κεφαλικό φόρο εξαιρούνταν οι άποροι με εισόδημα κάτω από 300 άσπρα, οι άνεργοι, οι γυναίκες, τα παιδιά, οι τυφλοί, οι ανάπτηροι, οι κληρικοί, οι μοναχοί, οι μετακινούμενοι βλάχοι και οι αρματολοί.

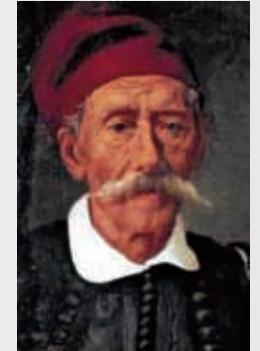
Από τα χωριά των Αγράφων τα περισσότερα δεν πλήρωναν κεφαλικό φόρο, μεταξύ αυτών και το Ζωγλόπι.

Έκτακτοι ή εθιμικοί φόροι

Είναι ποικιλόνυμοι φόροι,

γνωστοί με το γενικό όρο *avariz* (φορολογίες) και έχουν κατατετηρηθεί περισσότεροι από 90! Οι

φόροι αυτοί επιβάλλονταν με διαταγή του σουλτάνου και δεν είχαν σχέση με τους θρησκευτικούς φόρους, δηλαδή τη δεκάτη και τον κεφαλικό. Άλλοι από αυτούς ήταν συνηθισμένες εισφορές για τη συντήρηση των θεσμών, όπως τα αυτοκρατορικά μαγειρεία, το ναυτικό, το ταχυδρομικό σύστημα, η φύλαξη ορεινών διαβάσεων, η συντήρηση γεφυρών, δρόμων ή συντριβανών και άλλοι επιβάλλονταν για την κάλυψη έκτακτων αναγκών, όπως εκστρατείες του σουλτάνου, σιτοδειξίες κλπ.. Ορισμένοι από τους φόρους αυτούς επιβάλλονταν σε είδος, όπως κριθάρι για τα άλογα του στρατού, ύφασμα για τα στολές των γενιτσάρων, πανιά και επίδεσμοι για τα τραύματα των στρατιωτών, μάλινο ύφασμα για να καθαρίζουν τα καζάνια, φρούτα για το χαρέμι του σουλτάνου κ.ά..

Πελοποννήσιος πρόκριτος

Πόσο φόρο πλήρωναν τα χωριά των Αγράφων

Από τους φορολογικούς καταλόγους που περιλαμβάνονται στο βιβλίο διαπιστώνουμε ότι κάθε εστία πλήρωνε:

Δημόσιο φόρο (miri)</

ΤΑ ΠΛΙΝΘΟΚΤΙΣΤΑ ΣΠΙΤΙΑ ΤΗΣ ΡΑΧΟΥΛΑΣ

Συνέχεια από τη σελ. 1

λες κτισμένες με λιθοδομή το ισόγειο και με πλινθοδομή ο όροφος και άλλες κτισμένες εξ οικολήρου με πλινθοδομή. Στη δεύτερη περίπτωση και η πρώτη τοιχοποιία ύψους 80 εκ περίπου από το έδαφος κτίζονται με λιθοδομή για να μη βρέχονται τα πλιθιά και διαβρώνονται από το νερό της βροχής και τα χιόνια.

Οι λόγοι της επιλογής της πλινθοκτιστής κατασκευής έναντι της λιθόκτιστης είναι προφανείς. Το κόστος κατασκευής λιθόκτιστων κτισμάτων ήταν δυσβάσταχτο για πολλούς. Η πέτρα έπρεπε να εξορυχτεί και να μεταφερθεί, ενώ τα πλινθοκτιστά κατασκευάζονται επί τόπου. Επίσης ο χρόνος κατασκευής ενός πλινθοκτιστού κτίσματος ήταν κατά πολύ μικρότερος σε σχέση με ένα λιθόκτιστο.

Ο Βαγγέλης Γ. Τσιούκης και ο Κώστας Μπέλλος - με γυμνά πόδια ζυμώνουν και ανακατεύουν τη λάσπη με τα άχυρα για την κατασκευή πλιθιών. (Κατασκευή αποθήκης Ν. Καρλάφτη)

γραφές υπήρχε άφθονο στη Ραχούλα.

Τη μία μέρα έβρεχαν το μέρος το οποίο θα έσκαβαν για να μαλακώσει και μετά από τρεις έως τέσσερις ώρες ξεκινούσε το σκάψιμο. Την επόμενη μέρα έβρεχαν ξανά το χώμα που είχαν σκάψει μέχρι να αποκτήσει την απαιτούμενη πλαστικότητα και γινόταν πηλός. Για να αποκτήσουν τα πλιθιά μεγαλύτερη αντοχή και συνοχή, ανακάτευαν τον πηλό με ψιλά άχυρα και τον ζύμωναν με γυμνά πόδια, για γαλότσες βέβαια ούτε λόγος να γίνεται. Ήταν είδος πολυτελείας. Όταν το μείγμα ήταν έτοιμο τότε οι πλιθάδες το τοποθετούσαν σε καλούπια. Τα καλούπια ήταν μακρόστενα έγια χωρισμένα σε οκτώ ή δέκα ισομερές μέρη (κουπιά).

Αφού άφηναν το μείγμα να στεγνώσει και να πάρει το σχήμα του στην συνέχεια έβγαζαν το καλούπι και γυρνούσαν τα πλιθιά από την άλλη πλευρά έτσι ώστε να στεγνώσει κι αυτή.

Αυτό ήταν το ονομαζόμενο πλιθί, το οποίο αποτελούσε το κύριο οικοδομικό υλικό.

Σειρά μετά έπαιρναν οι κτιστάδες, άτομα έμπειρα στο κτίσμα τα οποία αναλάμβαναν την οικοδομή από την θεμελίωση μέχρι τη στέγη.

Από τα καλύτερα μαστόρια της Ραχούλας στο κτίσμα των πλιθιών και της πέτρας ήταν ο Κώστας Χαραλαμπάκος, ο Γιώργος Χαραλαμπάκος, ο Χρήστος Βαύλγαρης και ο Γιώργος Ντίνος. Αυτοί άλλοτε δούλευαν μαζί και άλλοτε χώρια ανάλογα με το μέγεθος της δουλειάς.

Οι τρόποι κατασκευής της τοιχοποιίας είχαν να κάνουν με τον τρόπο διάταξης των πλιθιών. Ο ένας τρόπος ήταν ο δρομικός και γινόταν μόνο για εσωτερικά χωρίσματα. Ο δεύτερος ήταν ο μπατικός. Στη μία σειρά έβαζαν δύο σειρές πλιθιά κατά μήκος του τοίχου και μία σειρά κάθετα με συνολικό πάχος 30εκ. Στους πιο γερούς τοίχους συνήθως των διώροφων κτισμάτων γινόταν υπερμπατικός τοίχος, δηλ. πέραν του μπατικού τοίχου τοποθετούνταν μία ακόμη σειρά πλιθιών κατά μήκος του τοίχου εναλλάξ στη μία σειρά από την εσωτερική πλευρά του τοίχου και στην άλλη από την εξωτερική με συνολικό πάχος 50 εκ. Και στις δύο περιπτώσεις λόγω του κανονικού τους σχήματος τα πλιθιά κτίζονταν ώστε οι κατακόρυφοι αρμοί να διχοτομούν το μήκος των πλιθιών τής από κάτω και τής από πάνω στρώσης, ώστε να μη δημιουργούνται ρήγματα. Ως συνδετικό υλικό μεταξύ των πλιθιών χρησιμοποιούνταν υγρός πηλός.

Το δέσμιο του τοίχου δεν επιτύχαινε μόνο με την έντεχνη πλοκή των πλίνθων αλλά και με ξυλοδέματα δρύνια ή καστανίσια.

Οι πλιθάδες για την κατασκευή των πλιθιών πληρώνονταν με την χιλιάδα. Μία παράμετρος της τιμής ήταν, αν η εργασία ήταν "ξίψωμα" (χωρίς τροφή) ή με φαγητό. Στην περίπτωση που ο ίδιοκτήτης αναλάμβανε την υποχρέωση του φαγητού η φασολάδα είχε τα πρωτεία, και αν η κατασφρόλα φάνταζε μικρή επιστρατεύονταν το χαρανί. Πλιθάδες της εποχής εκείνης, παιδί 15 ετών τότε, μου εκμιστρεύτηκε ότι τη μεγαλύτερη χαρά την ένοιωσε όταν κατασκεύαζαν τα πλιθιά για την αποθήκη του Φώτη Ράπτη. Τα πλιθιά τα κατασκεύαζαν πάνω στην πλατεία και ο Φώτης στο διάλειμμα της δουλειάς τους σέρβιρε κρασί με μεζέ κονσέρβα κορυντίφ σε τραπέζι της πλατείας. Οποίο μεγαλεί!!! Πέρασε και η κούραση και εμπρός πάλι με τα μούτρα στη δουλειά.

Τα τελευταία πλίθινα σπίτια στη Ραχούλα χτίστηκαν περί το 1965. Μετά έκαναν την εμφάνισή τους το τσιμέντο, και τα βιομηχανοποιημένα είδη τοιχοποιίας, όπως τούβλα και τσιμεντόλιθοι παραγκωνίζοντας τον παραδοσιακό τρόπο κτισμάτος της πλινθοδομής και της λιθοδομής.

Μπορεί τα λίγα πλίθινα κτίσματα που υπάρχουν ακόμη στο χωριό μας να είναι δείγματα μιας άλλης εποχής κάποιοι φορείς του Ν. Καρδίσας όπως ο Δήμος Σοφάδων και ο Δήμος Κάμπου σχεδιάζουν την κατασκευή πλινθοκτιστών συγκροτημάτων.

Ο Δήμος Σοφάδων σχεδιάζει να κατασκεύασε πλίθινο - καραγκούνικο χωρίο στους Σοφάδες και ο Δήμος Κάμπου πλίθινη παραδοσιακή αγορά στον Πρόδρομο.

Και τα δύο συγκροτήματα θα κατασκευασθούν με παραδοσιακό τρόπο όπως κατασκευάζονται τα πλιθιά κτίσματα επί αιώνες.

Με τον τρόπο αυτό ευελπιστούν στην τουριστική αξιοποίηση των περιοχών τους.

Το Χριστουγεννιάτικο δέντρο

Του Παναγιώτη Αγ. Κατσιούλα

Παραμονή Χριστουγέννων του 1945 ήμουν στα πρόβατα και εκείνη τη μέρα έριχνε χιονόνερο. Από την Κουμπάραινα και πάνω το είχε στρώσει για τα καλά. Εγώ με τα πρόβατα εκείνο το δειλινό ήμουν στα "βλαχοκόνακα" -έτσι λέγεται αυτή η τοποθεσία- μια τοποθεσία που έχει πολλά δέντρα, κουνούκλες και μερικά κέδρα. Κατά σύμπτωση βρέθηκα φάτσα σε ένα κέδρο, περίπου ένα και ογδόντα ψηλό, και ξαφνικά μου ήρθε η ιδέα να τον κόψω και να τον κάνω Χριστουγεννιάτικο δέντρο, πράγμα το οποίο και έκαμα.

Το δύσκολο ήταν πώς θα τον κουβαλούσα. Να τον σβαρνούσα δεν ήθελα, γιατί θα μαδούσαν οι βελόνες αλλά και θα λασπωνόταν. Έτσι πήρα την απόφαση να τον πάρω στον ώμο μου, αφού πρώτα φόρεσα την κατσιούλα από το κατσιούλαρι μου. Τον φορτώθηκα, αν και ήταν περίπου δυο χιλιόμετρα μακριά από το σπίτι, και οι βελόνες του με τρυπούσαν πότε στο σβέρκο και πότε στο κεφάλι, αλλά εγώ δεν καταλάβαινα τίποτε από αυτά. Τελικά έφτασα στο σπίτι.

Αφού του έκαμα βάση με δυο σανίδες, τον πήγα μέσα στο σπίτι. Τώρα όμως άρχιζαν τα δύσκολα γιατί έπρεπε να το στολίσω. Επάνω στο μπαούλο είχε αφήσει η μάνα μου μια τλούπα μεγάλη από άσπρο μαλλί προβατίνας για να φιλάσει μια φλοκάτη. Το πήρα, το έξανα σε κομματάκια και το έβαλα στον κέδρο. Εν συνεχείᾳ θυμήθηκα ότι μέσα στο μπαούλο είχε περίπου δέκα κουβάρια άσπρα σε μέγεθος πορτοκαλιού. Τα πήρα και αυτά και τρέμασα.

Μέσα στην καλύβα είχαμε μερικά κυπροκούδουνα. Πήγα, τα πήρα και τα κρέμασα κι εκείνα και για αστεράκι έκανα σταυρώτα δυο αδράχτια και τα έδεσα στην κορφή, αφού τους έβαλα και αρκετό μαλλί. Τώρα μου έλλειπε η φάνη. Τότε θυμήθηκα, ότι όταν υπηρετούσε ο αδερφός μου ο Γιώργος στρατιώτης, μας είχε στείλει μια κάρτα με την Παναγία να κρατάει στην αγκαλιά της το Χριστό. Έφαξα και τη βρήκα και εν συνεχείᾳ κατέβασα το καντηλάκι, του έβαλα λίγο λάδι και το άναψα.

Εκείνη τη στιγμή μπήκε στο σπίτι η μάνα μου, αφού είχε τελειώσει τις δουλειές στη κουζίνα και, όταν είδε το μαλλί και τα κουβάρια στο δέντρο, παρ' ολίγο να πάθει εγκεφαλικό, αλλά μετά συνήθησε, αφού της υποσχέθηκα ότι θα τα τακτοποιούσα και θα τα έβαζα πάλι στη θέση τους.

Παναγώτη, καλά είναι αυτά, μου λέει, αλλά, όπως βλέπεις, δεν υπάρχει χώρος, δε μπορούμε να περάσουμε να πάμε στα τζάκι. Μην το κάνουμε σαν τη αλεπού, που δεν τη χωρούσε η φωλιά της και εκείνη κρεμούσε κολοκούθια!

Πράγματι, το σπιτάκι ήταν μικρό (5x5). Εκεί υπήρχαν δυο αμπάρια (ένα μεγάλο και ένα μικρό), δυο μπαούλα και τα κρεβάτια που κοιμόμασταν και έτσι δεν υπήρχε διαθέσιμος χώρος. Τελικά, αφού φάγαμε τη φασολάδα που είχε κάμει η μάνα μου και προτού πέσουμε για ύπνο, εγώ υποχρεώθηκα να ξεστολίσω το δέντρο, γιατί πράγματι δεν μπορούσαμε να περάσουμε, αλλά και την άλλη μέρα θα σφάζαμε το γουρούνι και όλη η λάτρα θα γινόταν μέσα στο σπίτι και στο χαράτι.

Το δεντράκι δεν το πέταξα, αλλά πήγα και το στερέωσα στο φράχτη χωρίς τα στολίδια. Τη νύχτα έριξε αρκετό χιόνι και έτσι το δεντράκι ντύθηκε στα λευκά. Κοντά στα χαράμα

Ο ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΜΑΧΑΛΑΣ

Συνέχεια από τη σελ. 1

Φώτης Κομπούρας

σίγουρα είχε δύο αγόρια τον Βασίλη και τον Κώστα. Ο Βασίλης εγκαταστάθηκε στο βόρειο τμήμα του οικοπέδου και ο Κώστας στο νότιο.

Ο Βασίλης Ντίνος είχε ένα αγόρι και πολλές κόρες.

Ο Γιώργος παντρεύτηκε την Αλεξάνδρα (Αλέων) Καρλάφη και απέκτησε δύο παιδιά την Παναγιώτα και το Βασίλη. Στην Παναγιώτα έβαλαν γαμπρό το Γιώργο Καφαντάρη από τον Αμάραντο. Το παλιό σπίτι του Γιώργου Ντίνου σώζεται αλλά η κόρη του έκτισε και νέο σπίτι. Σήμερα κληρονόμος του οικοπέδου και των σπιτιών είναι ο Βάιος Καφαντάρης.

Ο Κώστας Ντίνος από το γάμο που έκανε απέκτησε τον Τάσιο, το Βησσάρη και την Αγόρα που πήρε τον Παπασταύρο από την Απιδιά.

Ο Τάσιος παντρεύτηκε τη Χρύσω Βασίλη (Βασιλάρα) Ράπτη και απέκτησε τον Κώστα, την Αγγέλω και το Νίκο. Η Αγγέλω πήρε τον Ήλια Κίσσα, ο δε Κώστας την Αμαλία Παπαλεωνίδα. Το οικόπεδο του Κώστα Ντίνου μοιράσθηκε σε δύο κομμάτια. Το ανατολικό το πήρε ο Τάσιος το δε δυτικό ο Βησσάρης. Ο Βησσάρης έκανε τρεις γάμους. Η πρώτη γυναίκα του ήταν η Μαρία Γιάννη Θεάκου και απέκτησε τρία παιδιά. Τον Κώστα, τον Μήτρο και την Αγόρα που πήρε τον Σταύρο Μπάτσιαρη από το Καταφύγι. Η δεύτερη γυναίκα του ήταν από την Απιδιά και απέκτησε ένα αγόρι το Σπύρο. Η τρίτη γυναίκα του ήταν η χήρα του Τάσιου Μπούτλα, η Σουλτάνα, που είχε από τον πρώτο άνδρα της το Χρήστο, τον Αντώνη και την Βασιλική (Κούλα).

Ο μεγάλος γιος του Βησσάρη ο Κώστας πήγε γαμπρός και πήρε την Τσιβή (Παρασκευή) Μήτρου Καραγάνη. Ο δεύτερος γιος του Μήτρου έκτισε ένα ισόγειο σπίτι σε πατρικό οικόπεδο. Ο Σπύρος κληρονόμησε το μισό πατρικό σπίτι ενώ το υπόλοιπο μισό το πήρε η Σουλτάνα με την οποία ο Βησσάρης ήλθε σε διάσταση.

Χρύσω Ντίνου με τα εγγόνια της Τάσο και Αποστόλη

Βασίλης και Αγορούλα Κομπούρα

ένα μικρό οικόπεδο το οποίο έχει πρόσοψη προς το δρόμο που πάει για το Ραφτομαχαλά. Εκεί είχε το σπίτι του ο γεννάρχης των Κομπουράιων Κώστας Κομπούρας ο οποίος πρέπει να γεννήθηκε το 1810 με 15 αφού ο πρώτος γιος Θεοδωρής γεννήθηκε το 1846. Δεν γνωρίζουμε πόσα παιδιά είχε ο Κώστας Κομπούρας αλλά είχε ασφαλώς τρεις γιους τον Θωδωρή, τον Μήτρο και τον Αποστόλη.

Ο Θωδωρής Κομπούρας πρέπει να κληρονόμησε το πατρικό σπίτι. Ο Μήτρος πήρε ένα μέρος του πατρικού οικόπεδου

και έκτισε ένα μικρό χαμηλό σπίτι. Τέλος ο Αποστόλης πήρε κορίτσια του Γιώργου Κορδάτου και εκείνος του έδωσε για προίκα ένα μικρό οικόπεδο απ' αυτό που διέθετε.

Το σπίτι του Θωδωρή το κληρονόμησε ο Μιχάλης και αργότερα έγινε κύριος αυτού ο γιος του Αλέκος και σήμερα το έχει ο Μιχάλης Κομπούρας, γιος του Αλέκου.

Το σπίτι του Μήτρου Κομπούρα πωλήθηκε και το αγόρασε ο Χρήστος (Κίτσιος) Κομπούρας ο οποίος έκτισε δίπατο πέτρινο σπίτι. Αργότερα οι κληρονόμοι Μένιος και η κόρη του Αριστέα το γκρέμισαν και έκτισαν νέο δίπατο σπίτι, το οποίο μοιράστηκαν.

Ένα μεγάλο οικόπεδο με θέα προς την πλατεία είχε ο Σπύρος Ζαχαρίου ο οποίος αργότερα έγινε παπάς και άλλαξε το επώνυμο σε Παπασπύρο. Ο ιερέας Παπασπύρος είχε δύο αγόρια το Γιώργο και το Λεωνίδα. Ο Γιώργος έκτισε δίπατο πέτρινο σπίτι

το οποίο σώζεται μέχρι σήμερα. Δίπλα στο σπίτι του έκτισε ξεχωριστό χαμηλό μαγαζί. Ο Γιώργος Παπασπύρου ή Παπασπυρογιώργος όπως τον έλεγαν είχε όλο κορίτσια και σ' ένα απ' αυτά, τη Σταυρούλα, έβαλε γαμπρό το Μήτρο Ράπτη. Το παλιό σπίτι του Παπασπυρογιώργου περιήλθε στην κόρη του Μήτρου Ράπτη Ευφροσύνη το δε μαγαζί το οποίο επί ημερών του Δημητρίου Ράπτη έγινε δίπατο το κληρονόμησε ο γιος του Φώτης.

Ο Λεωνίδας Παπασπύρου έγινε και αυτός παπάς και από Παπασπύρος έγινε Παπαλεωνίδας. Είχε δύο αγόρια το γιατρό Βασίλη και το Χρήστο καθηγητή καθώς και 6 κορίτσια. Ο γιατρός έκανε διπλό δίπατο σπίτι το οποίο το έδωσε προίκα στην αδελφή του Αμαλία, η οποία παντρεύτηκε το δάσκαλο Κώστα Ντίνο. Αργότερα το αγόρασε ο Γιώργος Ζάχος και το ισόγειο ο γαμπρός του Λεωνίδας Καραγιώργος το έκανε μαγαζί. Το σπίτι του Παπαλεωνίδα το κληρονόμησε ο γιος του Χρήστος, ο οποίος το πούλησε στον Κώστα Κατσιούλα μετά το 1950. Το σπίτι αυτό ο γιος του Βαγγέλης το χάλασε και έκανε σύγχρονη ταβέρνα η οποία λειτουργεί στο όνομα του παιδιού του Κώστα Κατσιούλα.

Το σπίτι του Τάσιου Ντίνου κάηκε στον εμφύλιο και μόνο ο αχυρώνας σώζεται. Το σπίτι του Βησσάρη Ντίνου, κατ' αρχάς, της Σουλτάνας το μεράδι, αγοράσθηκε από τον Κώστα Φ. Κομπούρα, ο οποίος αργότερα αγόρασε και το μεράδι του Σπύρου. Το σπίτι του Μήτρου Ντίνου είναι εγκαταλειμμένο. Ανάμεσα Ντίνου και Παπασπύρου υπάρχει ένα μικρό οικόπεδο το οποίο έχει πρόσοψη προς το δρόμο που πάει για το Ραφτομαχαλά. Εκεί είχε το σπίτι του ο γεννάρχης των Κομπουράιων Κώστας Κομπούρας ο οποίος πρέπει να γεννήθηκε το 1810 με 15 αφού ο πρώτος γιος Θεοδωρής γεννήθηκε το 1846. Δεν γνωρίζουμε πόσα παιδιά είχε ο Κώστας Κομπούρας αλλά είχε ασφαλώς τρεις γιους τον Θωδωρή, τον Μήτρο και τον Αποστόλη.

Πρέπει να πούμε ότι με το πέρασμα τόσων χρόνων και αιώνων φυσικό ήταν επίθετα και ιδιοκτήτες να αλλάξουν και σήμερα μόνο δύο επίθετα σώζονται και ακούγονται στο χώρο αυτών: του Κομπούρα και του Τσιότρα.

Κώστας Ντίνος

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Συνέχεια από τη σελ. 1

Η βρύση Βουλωμένη

Η βρύση Βουλωμένη, όπως είναι γνωστό σε όλους τους Ραχούλιώτες αλλά και στους διερχόμενους "σιαπανήσιους" και μη, βρίσκεται σε ειδυλλιακή τοποθεσία, λίγο πριν φτάσουμε στα Ραφτείκα. Παλιότερα η βρύση βρισκόταν στο βάθος του χαντακιού και ήταν προχειροφτιαγμένη. Αυτό όμως δεν εμπόδιζε όλους τους χωριανούς που πηγανούσαν στα κτήματά τους και τους διερχόμενους ένους να ξεδιψούν και να δροσίζονται στα γάργαρα νερά της. Τη δεκαετία του 1950, το νερό υδρομαστεύθηκε πρόχειρα και η βρύση μεταφέρθηκε στη σημερινή θέση της, διπλά και κάτω από το δρόμο.

Σήμερα η βρύση χρησιμοποιείται ευρέως όχι μόνο από τους ντόπιους για το εύγευστο και κρύο νερό της χειμώνα-καλοκαίρι, αλλά και από πολλούς Καρδιτσώτες και κατοίκους των γύρω χωριών, όταν το νερό της λίμνης από το οποίο υδρεύονται μυρίζει άσημη.

Προ ετών, -επί προεδρίας Κ. Κατσιούλα, αν θυμάμαι καλά- ανακοινώθηκε ότι το νερό της Βουλωμένης είναι αικατάλληλο, γιατί περιέχει κολοβατηρίδια. Υποπιεύμαστε ότι το πρόβλημα βρίσκεται στην υδρομάστευση. Δεν γνωρίζουμε, αν έγινε έκτοτε κάποια ενέργεια βελτίωσης της παροχής ή αν το θέμα ξεχάστηκε και ο κόσμος συνέχισε ανύποπτος να πίνει.

Καθήκον της Δημοτικής Αρχής είναι να εξετάζει μικροβιακά το νερό κάθε χρόνο και να ανακοινώνει δημόσια τα αποτελέσματα. Αν το νερό βρεθεί μικροβιακά επιβαρυμένο, να προβεί στο ξήλωμα της παροχής και να γίνει νέα υδρομάστευση.

Οι Αβδηρίτες

Τα Αβδηρά ήταν την αρχαία εποχή μια μικρή πόλη κοντά στη σημερινή Ξάνθη και οι Αβδηρίτες γνωστοί για τις απερίσκεπτες ενέργειές τους. Κάποτε, λέσε, αποφάσισαν να συγκεντρώσουν χρήματα για να φέρουν νερό στην πόλη τους. Συγκέντρωσαν ένα μεγάλο ποσό και άρχισαν με ζρέξη το έργο, αλλά ... ανάποδα. Αντί να αρχίσουν από τις πηγές, κατασκεύασαν περίτεχνη και πολυδάπανη βρύση και κάπου εκεί τα χρήματα τελείωσαν. Τους έμεινε έτσι η ωραία βρύση, αλλά στεγνή από νερό!

Συνέβη στο συνοικισμό Ιτάμου

Προς Θεού, βρε παιδιά! Όχι και την ψησταριά από τη βεράντα!

Ο προβολέας που προβάλλει ...μαύρα μεσάνυχτα

Σε στύλο της ΔΕΗ κατέναντι της βρύσης Ιτάμου τοποθετήθηκε προ ετών προβολέας για να φωτίζει τη νύχτα την περιοχή της βρύσης. Πριν από δύο περίπου χρόνια η λάμπα του προβολέα κάηκε και

Χριστούγεννιάτικο γλέντι και "γουρνοχαρά" στη Ραχούλα

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΟΡΦΩΤΙ

Χριστουγεννιάτικο γλέντι και "γουρνοχαρά" στη Ραχούλα

Την ηλιόλουστη δεύτερη μέρα των Χριστουγέννων οι Ραχούλιώτες και οι φίλοι τους γλέντησαν με τη ψυχή τους στην πλατεία του χωριού. Οι μεγαλύτεροι στην ηλικία ξαναθυμήθηκαν τα παλιά, τότε που σε κάθε αυλή γινόταν η θυσία του γουρουνιού, και οι νεότεροι είχαν την ευκαιρία να δουν πρώτη φορά το έθιμο της "γουρνοχαράς". Στην πλατεία του χωριού στήθηκαν ψησταριές και παρασκευάστηκαν επί τόπου χοιρινοί μεζέδες, προσφέρθηκαν γλυκίσματα και κρασί απ' ευθείας από το βαρέλι, όλα προσφορά του Μορφωτικού Συλλόγου.

Οι παλιοί οφάχτες με τις παραδοσιακές χαντζάρες θυσίασαν το γουρούνι στην πλατεία, το έγδαραν και το κρέας του μπήκε σε λαχειοφόρο. Το γουρουνόπουλο το κέρδισε, ένας περαστικός από το χωριό μας την ημέρα εκείνη, ο κ. Κώστας Μαντάς πρόεδρος νεφροπαθών Ευβοίας. Ο Σύλλογος θέλοντας να ευχαριστήσει τους παρευρισκόμενους κλήρωσε και δεύτερο γουρουνόπουλο το οποίο κέρδισε ο Θωμάς Κελεπούρης.

Ακολούθησε γλέντι με τη λαϊκή κομπανία Σούφλα-Βασιλάκη μέχρι αργά το απόγευμα. Ήταν μια εκδήλωση που τη χάρηκε ο κόσμος, γιατί είδε τους νέους του χωριού να προσφέρουν πρόθυμα τις υπηρεσίες τους στην εξυπηρέτηση του κοινού και τους συγχωριανούς τους να γλεντούν σε μια απρόσφαιρα χαράς και αγάπης.

Η εκδήλωση οργανώθηκε από το Μορφωτικό Σύλλογο και το Τοπικό Διαμέρισμα Ραχούλας.

Η κοπή της πίτας

Ο Μορφωτικός Σύλλογος και το Τ.Δ. Ραχούλας έκοψαν την πρωτοχρονιάτικη πίτα τους στις 3 Ιανουαρίου 2010 στην κατάμεστη αίθουσα του Διοικητηρίου. Την τελετή ευλόγησε ο αιδεσμότατος παπα-Γιώργης, ενώ ευχές για την "καλή χρονιά" απηύθυναν ο δήμαρχος Ιτάμου κ. Τσαντήλας, ο πρόεδρος του Τ.Δ. κ. Κωτσιαρίδης και ο πρόεδρος του Μορφωτικού Συλλόγου κ. Κατσιούλας. Παρέστησαν, εκτός από τους παραπάνω, ο αντιδήμαρχος Ιτάμου κ. Τσαντίλης, Δημοτικοί Σύμβουλοι, τα μέλη του Δ.Σ. του Συλλόγου - παλαιά και νέα - και πολλοί χωριανοί από την Καρδίτσα και αλλαχού.

Τυχερός της χρονιάς (κέρδισε το φλουρί) αναδείχτηκε ο πρόεδρος του Δ.Δ. Ραχούλας Φώτης Κωτσιαρίδης.

Φωτάδες

Αναβίωσε και φέτος το έθιμο των "Φωτάδων" που συνηθίζεται στη Ραχούλα από τα πολύ παλιά χρόνια. Είναι βέβαια μικρογραφία της παράστασης, όπως αυτή γινόταν τον παλιό καιρό, τότε που οι "Φωτάδες" αποτελούσαν πολυάριθμη κομπανία, αποτελούμενη από γαμπρό, νύφη, παπά, αρκούδα και πολλούς μασκαρεμένους με φαντασία. Τα κυπροκούδουνα που έσερναν, βαζοκοπούσαν σε όλο το χωριό. Γύριζαν τις γειτονιές για το καλό της χρονιάς και τους φιλοδωρούσαν με λουκάνικα, λίπα, χοιρινό κρέας και τοιγαρίδες. Με τα εδέσματα αυτά το βράδυ γινόταν τρικούβερτο γλέντι. Φέτος στους "Φωτάδες" έλαβαν μέρος οι παρακάτω:

Γιάννης Γρυμπογιάννης (παπάς)

Αντώνης Παπαγεωργίου (εγγονός του Βαγγέλη Κωτσιαρίδη), (νύφη).

και ακόμη: Δημήτριος Θωμά Κελεπούρης, Λεωνίδας Κων/νου Βρέκος και Βασίλης Κων/νου Βρέκος.

Ευχαριστούμε τα παιδιά που μας θύμισαν τα παλιά και..."καλή χρονιά"!

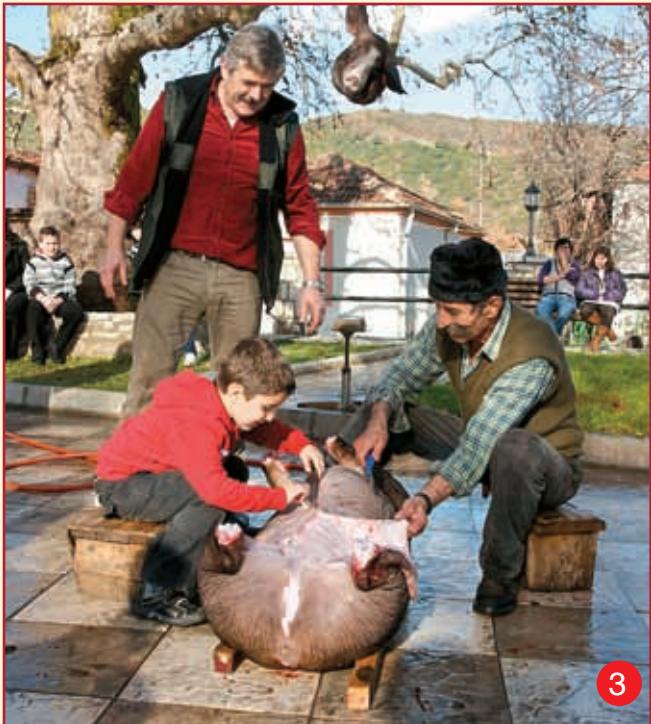
1

2

1. Η εξουσία, οι παλαιοί και οι νέοι
2. Αυτή φαίνεται γερή, δε φαντάζομαι να σκάσει!
3. Για να συνεχίζεται η παράδοση: από τον παππού στον εγγονό.
4. Ο πρόεδρος του τοπικού συμβουλίου σέρνει το χορό.
5. Και δημοτικοί σύμβουλοι στην εξυπηρέτηση του κοινού
6. "Στάζουν τα κεραμίδια σου..."
7. Τα παιδιά λένε τα κάλαντα
8. Από την κοπή της Πρωτοχρονιάτικης πίτας
9. Οι Φωτάδες
10. Οι χωριανοί κατέκλυσαν την πλατεία... κι ο χορός καλά κρατεί.

άττικο χειρότελο ΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΡΑΧΟΥΛΑΣ

Από το βιβλίο του Άγγελου Ζαχαρόπουλου ΤΑ ΤΑΡΑΓΜΕΝΑ ΧΡΟΝΙΑ 1940-1950 Η ανάγκη για λήθη και συμφιλίωση (απόσπασμα)

Στην εμφύλια σύρραξη δεν υπάρχουν νικητές και ηττημένοι. Υπάρχουν μόνο θύματα, όλοι παιδιά της ίδιας μάνας, της Ελλάδας. Η μόνη λύση για να επουλωθούν οριστικά οι πληγές που έφερε η αδελφοκτόνος σύρραξη είναι η λήθη και η συμφιλίωση.

Ως προς αυτό, δεν μπορώ εδώ να μην αναφερθώ στον αείμνηστο Χαρίλαο Φλωράκη. Ήταν ένας από τους πιο άξιους ηγέτες, πρώτα του ΕΛΑΣ και έπειτα του Δημοκρατικού Στρατού. Έφτασε στην κορυφή της ηγεσίας του ΚΚΕ δίχως ποτέ να προφέρει μισαλλόδοξο λόγο. Αντίθετα, ο υπεύθυνος αυτός ηγέτης αγωνίστηκε με σταθερότητα για τη συμφιλίωση. Θα μείνει αξέχαστος ο επικήδειος λόγος που εκφώνησε μπροστά στο σκήνωμα του μακαριστού αρχιεπισκόπου Σεραφείμ. Παρέβλεψε το γεγονός ότι ο Σεραφείμ είχε αγωνιστεί στην κατοχή στους κόλπους του ΕΔΕΣ, που ήταν ο μεγάλος αντίπαλος του ΕΛΑΣ, μέσα από τις τάξεις του οποίου είχε αγωνισθεί ο Χαρίλαος Φλωράκης. Με δωρική λιτότητα εξέφρασε πολύ σημαντικά νοήματα και, προπαντός, την πανελλήνια επιθυμία για συμφιλίωση και απώθηση από τη μνήμη των όσων θλιβερών συνέβησαν κατά την περίοδο των εμφύλιων συγκρούσεων.

Ήταν η πρώτη φορά που ένας κορυφαίος κομμουνιστής παραδέχτηκε με τόσο επίσημο τρόπο ότι και άλλες οργανώσεις εκτός από τον ΕΑΜ-ΕΛΑΣ πολέμησαν τον κατακτητή, παραμερίζοντας με αγραφιώτικη λεβεντιά, τη σχετική προπαγάνδα, η οποία επί χρόνια ισχυρίζοταν το αντίθετο. Τόνισε ότι ο Σεραφείμ συνέβαλε σημαντικά στο "χτύπημα της μισαλλοδοξίας και στο άνοιγμα της εθνικής συμφιλίωσης". Η συγκλονιστική εντύπωση που προξένησε στο πανελλήνιο ο λόγος του Χ.Φλωράκη εκφράσθηκε με ενθουσιώδη πρωτοσέλιδα στον αθηγαϊκό τύπο:

"Ελευθεροτυπία" 14-4-1998: "Όμνος στη συμφιλίωση στην κηδεία του Σεραφείμ. Ξάφνιασε ο Χαρίλαος: Πατριώτες υπήρξαν σε όλες τις οργανώσεις της Αντίστασης".

"Καθημερινή" 14-4-1998: "Συνομίλησαν με την ιστορία".

Ο επικήδειος που εκφώνησε ο Χ.Φλωράκης

"Μακαριστέ Σεραφείμ

Διπλό χρέος μου υπαγορεύει τα στερνά τούτα λόγια στο σημερινό ξόδι σου. Είναι το χρέος του κοντοχωριανού και συντοπίτη, καθώς και το χρέος του συναγωνιστή.

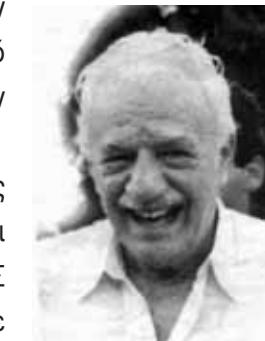
Μαζί ξεκινήσαμε στη δεύτερη δεκαετία του αιώνα, από τα χωριά του κάμπου της Καρδίτσας εσύ, και των Αγράφων εγώ. Και οι δυο αγωνιστήκαμε για την πατρίδα, από διαφορετικό ταμπούρι, φυσικά, ο καθένας αλλά ενάντια στον κοινό κατακτητή, στον κοινό εχθρό. Η ζωή και η πορεία σου επιβεβαιώνουν μια ιστορική αλήθεια: ότι, δηλαδή, έντιμοι αγωνιστές και πατριώτες υπήρξαν σε όλες τις οργανώσεις της Εθνικής Αντίστασης.

Στο τέλος της δεκαετίας του '20 χωρίστηκαν οι δρόμοι μας. Ύστερα από χρόνια ανέβηκες ψηλά κι έγινες αρχηγός της Εκκλησίας. Όσο ψηλά όμως κι αν έφτασες, δε χάθηκε μέσα σου ο ξωμάχος του θεσσαλικού κάμπου και η ντομπροσύνη του, ούτε φυσικά η παλικαριά του αντάρτη. Και παρά τη μακρά θητεία σου στη δημόσια ζωή δεν ενέδωσες στον πειρασμό της υποκρισίας και της μισαλλοδοξίας. Η σάση σου απέναντι στα πολιτικά και κοινωνικά δρώμενα της χώρας μας, η εθνική σου περιφάνια, οι χωρίς προκαταλήψεις σχέσεις σου απέναντι σ'εκείνους που είχαν διαφορετική θρησκευτική, πολιτική ή φιλοσοφική θεώρηση, συνέβαλε στο χτύπημα της μισαλλοδοξίας και στο άνοιγμα του δρόμου της εθνικής συμφιλίωσης. Η ιστορία θα στο αναγνωρίσει αυτό.

Εκ μέρους της ΚΕ του ΚΚΕ, καλό σου ταξίδι, μακαρίτη συντοπίτη".-

Αρχιεπίσκοπος
Σεραφείμ

Χαρίλαος
Φλωράκης

Ανθρωπονύμια του χωριού μας

[Τα ανθρωπινά είναι τοπωνύμια που οφείλουν την ονομασία τους σε ανθρώπους που είτε έζησαν στο χώρο εκείνο ή ήταν ιδιοκτήτες κτημάτων ή, σε ορισμένες περιπτώσεις, έχασαν εκεί τη ζωή τους.]

Γράφει ο
Βασίλης Κίσσας

Στ' Κιλάφινας

Είναι αγροτική περιοχή Ν.Α. του χωριού, κάτω από την "Κούλια", που ανήκει στους κληρονόμους των αδελφών Χρήστου και Γιώργου Τσιούκη (Ζάχου). Το επώνυμο Κιλάφης υπήρχε στο χωριό μας, όπως μαρτυρείται από τα Μητρώα Αρρένων, στα οποία είναι καταχωρισμένο. Κατά τον πρόεδρο των σαρακατσάνων Θανάση Μόσχο, η Κιλάφινα ήταν χήρα του σαρακατσάνου Κιλάφη, ο οποίος αρρώστησε και πέθανε το καλοκαίρι στα βουνά. Η χήρα, πολύτεκνη, με μικρά παιδιά, και μη διαθέτοντας χρήματα για να κατεβάσει το κοπάδι στα χειμαδιά, πέρασε αρκετούς χειμώνες στη γνωστή τοποθεσία. Στα Μαθητολόγια του Δημοτικού Σχολείου Ραχούλας φέρονται γραμμένα στις αρχές του περασμένου αιώνα δυο αγόρια με το επώνυμο Κιλάφης.

Στ' Κλάρα

Υπάρχουν τρεις οιμώνυμες τοποθεσίες: στο Παλιοζωγόπι, δυτικά της Αγίας Παρασκευής, κοντά στο ποτάμι, στα "Λιβαδάκια", ανατολικά της Ραχούλας και στο "Στενό". Στο "Στενό" μάλιστα ήταν δάσος το οποίο εκχέρσωσε ο Χρήστος Ζαχαρής (Ζαχαριάς), το έκαμε καλλιεργήσμα χωράφι, το εκμεταλλεύτηκε μερικά χρόνια και μετά περιήλθε στην κυριότητα της κοινότητας. Όταν το 1942 βγήκε στα βουνά ο πρωτοκαπετάνιος του ΕΛΑΣ Άρης Βελουχώπης (Θανάσης Κλάρας) πολλοί συγχωριανοί μας, έχοντας υπόψη τα παραπάνω τοπωνύμια, έκαμαν την τολμηρή σκέψη, μήπως ο Άρης έλκει την καταγωγή του από το χωριό μας.

Ο Βασίλειος Λάππας στο βιβλίο του "Ιστορία της πόλεως Καρδίτσης", στη σελίδα 146 αναφέρει: "...κατά την προσάρτηση της Θεσσαλίας πολλοί δικηγόροι εκ της Στερεάς Ελλάδος και της Πελοπονήσου εγκαταστάθηκαν εις τας τέσσαρας πόλεις της. Οι εν Καρδίτση εγκατασταθέντες είναι οι εξής:

- 1).....
- 2) Ιωάννης Κλάρας
- 3)..... κλπ.

Μήπως τα κτήματα αυτά περιήλθαν στην ιδιοκτησία του παραπάνω δικηγόρου για δικηγορικές αμοιβές και εν συνεχεία πουλήθηκαν σε συγχωριανούς μας και έτσι έμειναν τα τοπωνύμια αυτά;

Στ' Κοντού

Έτσι λέγεται η περιοχή πάνω από το Δεντράκο όπου υπάρχουν λιθοσωροί (χτίρια) από γκρεμισμένα σπίτια. Εκεί κατοικούσαν πολλές οικογένειες και η οικογένεια του Κοντού, η οποία ξεκληρίστηκε από κάποια λοιμώδη ασθένεια. Επέζησε μόνο ο μοναχογιός του Κοντού, ο οποίος αποφάσισε να γίνει κλέφτης. Συγκέντρωσε τα τιμαλφή του σπιτιού και τα χρήματα που είχαν και τα έκρυψε σ' ένα σημείο που αντίκριζε την εκκλησία της Αγίας Παρασκευής και "βγήκε στο κλαρί". Ο θησαυρός εκείνος μέχρι σήμερα δεν ανευρέθηκε (Πληροφορία Λάμπρου Δημ. Κελεπούρη).

Στ' Κουκουρίκ'

Έτσι ονομάζεται η περιοχή με καστανόφιτα, πάνω και βόρεια από τα Πλατανάκια, ιδιοκτησίας των Κουκορικαίων. Οι Κουκορικαίοι ήταν παλιά πολιτική οικογένεια του Ζωγλοποιού, που ανέδειξε τους παρακάτω βουλευτές μετά τη απελευθέρωση της Θεσσαλίας:

Κουκορίκο Λεωνίδα

Κουκορίκο Πάνο και

Κουκορίκο Κώστα

Για τους Κουκορικαίους διασώθηκε η παρακάτω παράδοση:

Την παραμονή των Φώτων (του Σταυρού) ο παπάς του Ζωγλοποιού (Παλιοζωγόπι) περιέρχονταν τα σπίτια αγιάζοντας για να διώξει τα παγανά (καλικαντζάρους). Άρχισε τότε να ρίχνει πυκνό χιόνι και το έργο του παπά γινόταν δύσκολο. Έπρεπε όμως να φτάσει και ως τα σπίτια των Κουκορικαίων, γιατί αναλογιζόταν τις συνέπειες που θα είχε, αν δεν πήγαινε ν' αγιάσει κι εκείνους. Έτσι, μη μπορώντας να προχωρήσει άλλο, έφτασε μέχρι την Κουκαλιάρα, περιέφερε το βλέμμα και αγκάλιασε όλη την περιοχή, ράντισε σταυροειδώς φάλλοντας το: "Επεφάνη σήμερον τη οικουμένη..." και τελείωσε με τη φράση: "Φωτίζω, φωτίζω, από πέρα κι αποδώθει κι στους δυο Κουκορικαίους!"

Στην Κουμπάραινα

Έτσι λέγεται το κωνικό ύψωμα που βρίσκεται Ν.Δ. πάνω από το χωριό. Στις νότιες πλαγιές του λόφου πηγαίναμε για βοσκή τις οικόσιες τους χειμερινούς μήνες, γιατί εκεί υπάρχουν θάμνοι φιλικού και κουμαριάς. Άγνωστο πώς πήρε το όνομα.

Ο Αγάς κι ο κούκος

Γράφει ο
Παναγιώτης Αγ.
Κατσιούλας

Στο λόφο του Ζωγρί την εποχή της τουρκοκρατίας ήταν ένα φυλάκιο (κούλια), με πέντε φύλακες και τον Αγά επικεφαλής. Συνέβη μια ανοιξιάτικη μέρα του Απρίλη, καθώς εκείνη τη χρονιά η άνοιξη ήταν πρώιμη και είχαν βλαστήσει όλα τα δέντρα και ανθίσανε οι γκορτσιές (αγριαχλαδιές) και οι κουτσιπιές και βγήκε το τρυφερό χορτάρι με τα αγριολούλουδα και τις παπαρούνες.

Ήταν πρώι, χαράματα, μόλις έπαψαν οι τελευταίες κραυγές της κουκουβάγιας και του γκιώνη και άρχισαν τα γλυκά κελαηδήματα του κορυδαλλού και των αιδονιών. Ο Αγάς βγήκε από την Κούλια και πήγε πιο πέρα από το φυλάκιο για σωματική του ανάγκη, κάτω από μια πανύψηλη βελανιδιά. Μόλις είχε τελειώσει και άρχισε να σκουπίζεται, όταν άκουσε την φωνή του κούκου από την κορφή του δέντρου. Προληπτικός ο Τούρκος, πίστευε πως αν σε "κουμπώσει" ο κούκος νηστικό το πρώι ή θα αρρωστήσεις ή θα πεθάνεις. Στην απελπισία του παίρνει με το δάχτυλό του ένα κομμάτι από τα περιττώματά του και το τρώει. Σε λίγο άρχισε να νιώθει αναγούλες και να μην αισθάνεται καλά και κατηφόρισε πιο κάτω, γύρω στα εκατό μέτρα, που είχαν μια γούρνα (στέρνα), που μαζεύανε νερό για μαγείρεμα και πλύσιμο. Εκεί έπλυνε τα χέρια και το στόμα του, αλλά και πάλι δεν αισθανόταν καλά και φοβόταν να γυρίσει στην Κούλια, μην πάρουν είδηση για το συμβάν οι υπόλοιποι φύλακες.

Τριακόσια μέτρα πιο κάτω ήταν το κονάκι και τα μαντριά του Γιωργάκη Κατσιούλα, με τον οποίο ήταν και φίλοι. Έτσι αποφάσισε ο αγάς να πάει στο κονάκι του. Μόλις ο Γιωργάκης είδε τον αγά πρώι ποτί του φοβήθηκε, αλλά ο Αγάς τον καθησύχασε. Διηγήθηκε με κάθε ειλικρίνεια στο Γιωργάκη τι του συνέβη και μόλις η προγιαγιά μους άκουσε τι είχε κάμει ο Αγάς, βγήκε από το κονάκι, πήγε πιο πέρα και ξέρασε. Ο Αγάς ζήτησε από το Γιωργάκη να του δώσει λίγο τσίπουρο, να ξεπλύνει το στόμα του και να πιεί για να συνέλθει, πράγμα το οποίο και έγινε. Ύστερα ο Γιωργάκης του έβρασε λίγο γάλα και το ήτιε κι εκείνο.

Παρ' όλα αυτά ο Αγάς ήταν πολύ ανήσυχος και φοβισμένος, γιατί, όπως είπαμε και πιο πριν, στην Τουρκία πίστευαν ότι το "κούμπωμα" του κούκου ήταν επικίνδυνο. Μέσα στο χρόνο ή θα αρρώσταινες ή θα πέθαινες. Ο Γιωργάκης τον καθησύχασε, λέγοντας ότι εδώ στην Ελλάδα δεν πρόκειται να πάθει τίποτα, γιατί ο δικός μας Θεός θα τον προστατέψει. Έβαλαν μάλιστα και στοίχημα γι' αυτό: ο Γιωργάκης θα του έδινε το καλύτερο αρνί και ο Αγάς ένα φλουρί.

Αφού πέρασε ο χρόνος και ο αγάς δεν αρρώστησε, την επόμενη μέρα εκείνος κατηφόρισε στο κονάκι του Γιωργάκη και, αφού του έδωσε μια ολόκληρη λίρα, αντί για φλουρί, του λέει:

-Γιωργάκη, ο δικός σου ο Θεός είναι πιο δυνατός από τον Αλάχ!

Αυτή την ιστορία μού τη διηγήθηκε ο μακαρίτης ο παππούς μου Ευάγγελος Κατσιούλας.

Έγραφα το Μάη του 2005

ΓΡΗΓΟΡΗΣ Ο ΑΒΓΟΚΛΕΦΤΗΣ

Γράφει ο Θωμάς Κίσσας

Ο Γρηγόρης μέτριος μαθητής στο Δημοτικό και με μέτριο βαθμό τελείωσε το Γυμνάσιο. Στάθηκε όμως τυχερός, και μπήκε στα Κ.Α.Τ.Ε.Ε. (Τ.Ε.Ι. τα λένε σήμερα). Όταν τελείωσε, ως γιος πολύτεκνης οικογένειας, διορίστηκε στο Υπουργείο Γεωργίας και γύριζε στο χωριό για ενημέρωση των αγροτών. Τους έλεγε πως και πότε να κλαδέψουν τα αμπέλια, τα δέντρα, πότε να ρίξουν λιπάσματα, με τι φάρμακα να ραντίζουν τα διάφορα φυτά και δέντρα καθώς και την δοσολογία.

Είχε όμως ο Γρηγόρης ένα ελάττωμα. Έκλεβε. Όταν έμπαινε στην αυλή του σπιτιού πήγαινε πρώτα στον αχυρώνα όπου συνήθως γεννούσαν οι κότες. Έπαιρνε 5-6 αβγά, τα έβαζε σε μία σακούλα και μετά κτύπαγε την πόρτα για ενημέρωση. Αυτό γινόταν σχεδόν σε όλα τα σπίτια. Αν κάποιος τον έβλεπε να έχει σακούλα με αβγά έλεγε: «Κάποιος του τα έδωσε». Αν τύχαινε όμως στην αυλή να είναι κάποιος κτύπαγε απ' ευθείας την πόρτα. Δεν λοξοδρομούσε.

Κάποια φορά όμως η γυναίκα του Γιώργου τον

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΡΙΑ

Γράφει ο Θωμάς Κίσσας

Διαβάστε μερικά από τα μαργαριτάρια των μαθητών μας, που υποτίθεται ότι κάτι παραπάνω θα πρέπει να μαθαίνουν στα σχολεία τους... Κάποια είναι παλαιότερα, κάποια νεότερα, όλα όμως, είναι απαράδεκτα και το μόνο που πετυχαίνουν, είναι να μας κάνουν να γελάσουμε πικρά...

- Ο Κωνσταντίνος Καντάφης ήταν Έλληνας ποιητής που γεννήθηκε στη Λιβύη της Αλεξανδρεία. (Γυμνάσιο Αθήνας)

- Στην αρχαία εποχή δεν υπήρχαν ξένες χώρες, γι' αυτό δεν έχουν βρει οι αρχαιολόγοι αρχαία διαβατήρια. (Γυμνάσιο Θεσσαλονίκης)

- Όταν ο Οδυσσέας γύρισε πίσω στην Ιθάκη, βρήκε τους είκοσι ανεμιστήρες και την Πηνελόπη να τους δουλεύει στο φουλ. (Γυμνάσιο Θήβας)

- Ο Λεωνίδας και οι Τριακόσιοι του ηπτήθηκαν, γιατί οι Θερμοπύλες ήταν πολυπληθέστεροι σε αριθμό. (Γυμνάσιο Αθήνας)

- Την Οδύσσεια την έγραψε ο Οδυσσέας. Την Ιλιάδα ο Ηλιάδης. (Γυμνάσιο Λαμίας)

- Η γυναίκα του Τσάρου λεγόταν Τσάρα. Η κόρη του τσατσάρα. Ο γιος του Νορέγιεφ. (Γυμνάσιο Αθήνας)

- Η Παραφίνη ήταν η θεά που προστάτευε τα Χερουφίμια και τα Σεραφίμια. (Γυμνάσιο Κορίνθου)

- Τα Χερουβίμ και τα Σεραβίμ ήταν μικρά αγγελάκια που πετούσαν δεξιά - αριστερά στο πλάι των μεγάλων αγγέλων. Τα Χερουβίμ χερούβιζαν (δεξιά πέταγμα) και τα Σεραβίμ σερούβιζαν (αριστερό πέταγμα). Στην ανάγκη υπήρχαν και τα Πτερουβίμ για πέταγμα κατευθείαν στη μέση. (Γυμνάσιο Κορίνθου)

- Η χαλκομανία είναι μία βαρύτατη ψυχασθένεια που προκαλώνεται από την αιμόλυνση του περιβάλλοντος που μας περιτριγυρίζει. Μερικές φορές είναι αθεράπευτη.

- Το τρίγωνο που φέρει δύο γωνίες λέγεται διαγώνιο.

- Τρισδιάστατο είναι το αντικείμενο τριών διαστάσεων, πλάτος, φάρδος, μάκρος, ύψος, βάθος και ίσως και βάρος όπου χρειάζεται. Όλα τα άλλα είναι διάστατον ή υποκατάστατον ή άστατον.

- Ο γλάρος είναι αποδημητικό πουλί. Το καλοκαίρι πάει στην παραλία, το χειμώνα στις ακτές. Ενδιαμέσως σε σκουπιδότοπους και λιμάνια.

- Και τότε σκέφτηκαν να συνεργαστούν αυτοί οι πολιτικοί και φτιάχνε το Συνωστισμό του Κέντρου.

- Το νερό του ποταμού κατέβαζε πολλά χώματα και τότε έφτιαχνε στη θάλασσα πολλά προσκόμιμα.

- Εκτός από τις χλαμύδες και τους χιτώνες οι αρχαίες Ελληνίδες φορούσαν και τις αισθήσεις που ήταν πολύ ωραία ενδύματα.

Πηγές: Εφημερίδες - Περιοδικά

είδε απ' το παράθυρο όταν μπήκε στην αυλή και πήγε στον αχυρώνα. Μπήκε με τα χέρια άδεια και βγήκε με σακούλα που είχε μέσα αβγά. Κτύπησε την πόρτα, του άνοιξε η γυναίκα και ο Γρηγόρης (ψευτογεωπόνος) της είπε: «Φροντίστε να δέσετε τα βλαστάρια στο αμπέλι με τον αέρα μπορεί να σπάσουν». Η Γεώργιανα είπε στον άνδρα της τι της είπε ο Γρηγόρης και ότι μπήκε στον αχυρώνα και πήρε (έκλεψε) αβγά. Ο Γιώργος έμαθε πότε θα ξανάρθει στο χωριό και αποφάσισε να τον «εκδικηθεί». Ο Γρηγόρης αφού μπήκε στον αχυρώνα και πήρε τα αβγά, πήγε στο καφενείο, έδωσε 3-4 στο μικρό να τα τηγανίσει (γιατί δεν ήθελε νε επιβαρύνει τον νοικοκύρη που θα κοιμόταν το βράδυ) και άρχισε να τηγανίσει (γιατί δεν ήθελε νε επιβαρύνει τον νοικοκύρη που θα κοιμόταν το βράδυ) και άρχισε να τρώει.

Τότε πήγε κοντά του ο Γιώργος και του είπε: «Έχω και εγώ καμιά δεκαριά κότες αλλά αβγά δεν πάρνω. Δεν ξέρω σκύλος τα τρώει, δεν ξέρω. Πήγα στο φαρμακείο και πήρα δηλητήριο και σε κάθε αβγό με τη σύριγγα έριξα ένα γραμμάριο. Ο φαρμακοποιός είπε: «Είναι ήπιας μορφής, μπορεί να προκαλέσει κοιλόπονο, εμετό η διάρροια». Ο Γρηγόρης δεν είπε

τίποτε, πλήρωσε το μικρό και βγήκε έξω. Μόλις τον κτύπησε ο καθαρός αέρας του φάνηκε ότι κάτι τον τσίμπησε στο στομάχι. Ήταν η ιδέα του. Έσκυψε και έβγαλε λίγα σάλια, πιο εκεί έβγαλε τα μισά αβγά και παραπέρα τα άλλα μισά. Δεν έφτανε μόνο αυτό, άρχισε και η διάρροια. Όλη νύχτα πήγαινε πέρα - δώθε». Το πρώι μπήκε στολεωφορείο και πήγε στην πόλη στο γιατρό. Αφού του είπε τα καθέκαστα ο γιατρός του είπε: «Κάνε αυτές τις εξετάσεις και έλα το μεσημέρι να τις δω». «Δ

Θέματα υγείας**Η γρίπη H1N1 (γρίπη των χοίρων)**

Η γρίπη H1N1 έχει ήδη αποκτήσει πανδημική μορφή και στην Ελλάδα και επομένως ενδιαφέρει όλους μας να γνωρίζουμε ορισμένα πράγματα γι' αυτήν.

Τι είναι η γρίπη H1N1

Η γρίπη H1N1 είναι μια ασθένεια του αναπνευστικού συστήματος που προσβάλλει τους χοίρους. Στην αρχή πιστεύοταν ότι ο ίδιος δεν μεταδίδεται από άνθρωπο σε άνθρωπο. Η συνέχεια όμως απέδειξε το αντίθετο.

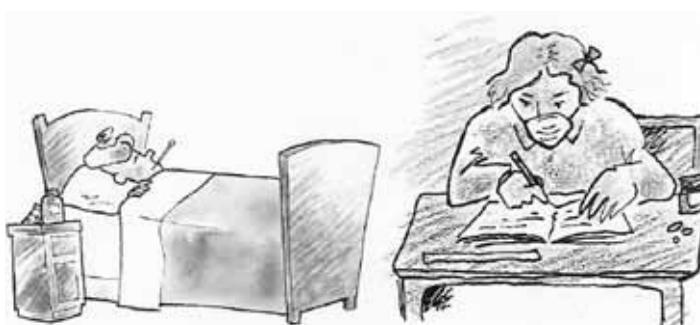
Πώς μεταδίδεται η νόσος

Η μετάδοση της νόσου γίνεται με τον ίδιο τρόπο όπως η κοινή γρίπη. Σταγονίδια από το αναπνευστικό σύστημα του ασθενούς μεταφέρονται σε άλλους ανθρώπους με το φτάρνισμα ή το βήχα. Η άμεση επαφή (φιλιά, χειραψία) ή ο συμπλησιασμός των ανθρώπων είναι τρόπος μετάδοσης της γρίπης.

Συμπτώματα

Τα συμπτώματα που προκαλεί η γρίπη των χοίρων είναι ανάλογα με αυτά που προκαλεί η εποχιακή γρίπη:

1. Πιπερός, ρίγος
2. Ληθαργία, κούραση
3. Βήχας
4. Μυικοί πόνοι, πονοκέφαλος
5. Ανορεξία
6. Πόνος στο λαιμό
7. Ρινόρροια (καταρροή)
8. Ναυτία, εμετοί, διάρροια
9. Πνευμονία, αναπνευστική ανεπάρκεια
10. Επιδείνωση χρόνιων παθήσεων που υπάρχουν στον ασθενή

Τα ακόλουθα σημεία στα παιδιά δείχνουν ότι υπάρχει επείγουσα ανάγκη ιατρικής περίθαλψης:

1. Δυσκολία αναπνοής ή μεγάλη συχνότητα αναπνοών (ταχύπνοια)
2. Ανωμαλία του χρώματος του δέρματος, όπως μελάνιασμα ή έντονη ωχρότητα
3. Δυσκολία ξυπνήματος, επικοινωνίας αλληλεπίδρασης
4. Δυσκολία πρόσληψης υγρών από το στόμα
5. Σύγχυση με έντονη ερεθιστικότητα του παιδιού
6. Συμπτώματα γρίπης που ενώ φαίνεται να υποχωρούν, επανέρχονται με χειρότερο πυρετό και βήχα.
7. Πυρετός που συνοδεύεται από εξάνθημα

Στους ενήλικες προειδοποιητικά σημεία που δείχνουν ότι υπάρχει ανάγκη ιατρικής περίθαλψης είναι:

1. Δυσκολία αναπνοής, δύσπνοια
2. Πόνος ή αίσθημα πίεσης στο θώρακα ή στην κοιλιά
3. Ξαφνική ζαλάδα
4. Σύγχυση
5. Σοβαροί ή επίμονοι εμετοί

Πρόληψη

Τι πρέπει να κάμουμε για να μην κολλήσουμε γρίπη:

1. Τακτικό πλύσιμο των χεριών. Πλένετε τα χέρια σας μετά το φτάρνισμα ή βήχα. Χρησιμοποιείτε νερό και σαπούνι.
2. Κάλυψη του στόματος και της μύτης κατά το βήχα ή το φτάρνισμα. Πετάτε τα χαρτομάντιλα μετά τη χρήση τους.
3. Αποφεύγετε να εγγίζετε τα μάτια, το στόμα ή τη μύτη σας με τα χέρια.
4. Τακτικός καθαρισμός των επιφανειών με τις οποίες ερχόμαστε σε επαφή, όταν εργαζόμαστε ή που χρησιμοποιούνται από πολλούς ανθρώπους.
5. Αποφυγή στενής επαφής με ανθρώπους που ασθενούν από γρίπη. Εάν εσείς οι ίδιοι ασθενείτε από γρίπη, κρατείτε απόσταση από άλλους για να τους προστατεύετε.
6. Εάν έχετε γρίπη είναι προτιμότερο να μένετε σπίτι, παρά να είστε άρρωστοι στη δουλειά σας. Αυτό θα σας βοηθήσει να γιατρευτείτε γρηγορότερα και να μη μεταδώσετε την ασθένεια σε άλλους.
7. Προστατεύετε και φροντίζετε τον εαυτό σας με το να κοιμάστε αρκετά, να είστε σωματικά δραστήριοι κάνοντας ταχτικά άσκηση, να διαχειρίζεστε σωστά τα στρες, να πίνετε άφθονα υγρά και να επιλέγετε για τη διατροφή σας θρεπτικά και ενισχυτικά για τη υγεία τρόφιμα και φαγητά.
8. Αποφεύγετε τους χώρους όπου συνωστίζονται πολλοί άνθρωποι, όπως καφενεία, κινηματογράφοι ή άλλες συναθροίσεις.

Το εμβόλιο

Το εμβόλιο για τη γρίπη H1N1 είναι προαιρετικό, αλλά τα αρμόδια όργανα του Υπουργείου Υγείας βεβαιώνουν ότι είναι τελείως αβλαβές και συνιστούν στον πληθυσμό να εμβολιαστεί.

Ο ΦΩΤΗΣ ΝΑΣΙΑΚΟΣ**Προϊστάμενος του Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας**

Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας συγκροτείται στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη με συμμετοχή εκπροσώπων όλων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών. Το Συμβούλιο θα επιλαμβάνεται θεμάτων εθνικής ασφάλειας, έκτακτων περιστατικών και άλλων παρεμφερών θεμάτων.

Του Συμβουλίου θα εποπτεύει ο συγχωριανός μας, πρώην αρχηγός της ΕΛ.ΑΣ. κ. Φώτης Νασιάκος.

Τα καιρώ εκείνω...**Η εργολαβία ανέγερσης του Μονοτάξιου Δημοτικού Σχολείου (Συγγρού) στο Ζωγλόπι, το 1901**

Το εργολαβικό συμφωνητικό για την ανέγερση του Μονοτάξιου Δημοτικού Σχολείου Ζωγλοπίου (τύπου Συγγρού), εκείνο στο οποίο μαθητεύσαμε όλοι οι παλιοί Ζωγλοπίτες, συντάχθηκε στην Καρδίτσα στις 2 Αυγούστου 1901, ημέρα Πέμπτη, από το συμβολαιογράφο Κων/νο Αθανασίου Παππά.

Εργολάβος αναδείχτηκε ο Χαρίλαος Νικοπίδης, κάτοικος Λάρισας. Το έργο ανέγερσης εκ θεμελίων του σχολείου δημοπρατήθηκε από το

ελληνικό δημόσιο, το οποίο εκπροσωπήθηκε από τον Ιωάννη Λάσκαρη, γραμματέα της Νομαρχίας Καρδίτσας, ο οποίος αναπλήρωνε το νομάρχη Νικόλαο Δραγάτση. Το συνολικό τίμημα της κατασκευής ανερχόταν σε 15.040 ελληνικές δραχμές. Το νέο διδακτήριο διέθετε μια μεγάλη αίθουσα διδασκαλίας, διάδρομο και γραφείο.

Την εποχή εκείνη το σχολείο μας αριθμούσε 150 περίπου μαθητές και, ως εκ τούτου, το μονοτάξιο διδακτήριο ήταν εκ των πραγμάτων ανεπαρκές για να στεγάσει τόσους μαθητές. Ο μοναδικός δάσκαλος του σχολείου αναγκαζόταν να διδάσκει τα μισά τμήματα -συνήθως Δ', Ε' και ΣΤ' τάξεις- τις πρωινές ώρες και τις υπόλοιπες τάξεις το απόγευμα. Αργότερα, όταν τοποθετήθηκαν και άλλοι δάσκαλοι, χρησιμοποιούσαν και δύο αίθουσες του παλιού διώροφου κτιρίου, που ήταν γνωστό ως "βακούφ'κο".

ΠΡΟΙΚΟΣΥΜΦΩΝΟ

Στις 18 Σεπτεμβρίου 1905, ημέρα Κυριακή, συντάχθηκε από το συμβολαιογράφο Καρδίτσας Κων/νο Παππά το παρακάτω προικοσύμφωνο:

Ο Ανδρέας Παπαστεργίου, κάτοικος Ζωγλοπίου, πάντρευε τη θυγατέρα του Πολυξένη με τον Γρηγόρη Κωστή, επίσης κάτοικο Ζωγλοπίου και της έδωσε ως προίκα μετρητά και ένα αμπέλι στη θέση "Καρούτα". Το συνολικό τίμημα της παραπάνω προίκας ανέρχεται σε 750 ελληνικές δραχμές. Το προικοσύμφωνο υπογράφουν ως μάρτυρες οι επίσης Ζωγλοπίτες Αχιλλέας Γρυμπογιάννης και Γρηγόρης Μήτρας.

Τα στοιχεία προέρχονται από τα Γενικά Αρχεία του Κράτους-Αρχεία Καρδίτσας

ΑΛΗΘΕΙΑ ΕΜΕΙΝΕ ΚΑΤΙ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΑΣ ΓΙΑ ΝΑ ΜΑΣ ΣΥΝΔΕΕΙ ΜΕ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ;

Εμείς οι μεγάλοι που έχουμε φορτωθεί δεκαετίες και δεκαετίες στην πλάτη μας η επιστροφή στο παρελθόν και στις αξέχαστες παιδικές αναμνήσεις αποτελεί καθημερινά σημείο αναφοράς. Το παρελθόν μοιάζει σαν μια όαση, μια ιαματική πηγή, που μας δίνει δύναμη, θάρρος, ανακούφιση και κίνητρο ζωής. Μη ξεχνάμε ότι το παρελθόν είναι η βάση που στηρίζεται το παρόν και κτίζεται το μέλλον.

Άλλωστε συζήτησεις, των ηλικιωμένων, των γερόντων περιστρέφονται γύρω από θέματα που έχουν σχέση με το παρελθόν. Θυμούνται παλιές ιστορίες, ενδιαφέροντα συμβάντα, ανθρώπους που έφυγαν από τη ζωή, κτίρια που τα έφαγε ο χρόνος, σημαδιακά δένδρα που διέγραψαν τον κύκλο της ζωής τους, μαγαζιά που έσβησαν, πετράλωνα που χάθηκαν, οικογενειακά που εξαφανίστηκαν, γεφύρια καταστράφηκαν και πολλά άλλα.

Εκείνα που χάθηκαν με το πέρασμα του χρόνου, κουράζουν τη μνήμη μας στην προσπάθειά μας να τα αναπαραστήσουμε. Διαφορετικά όμως είναι όταν το αντικείμενο για το οποίο γίνεται η συζήτηση υπάρχει ακόμη. Τότε η μνήμη λειτουργεί άμεσα και η περιγραφή των γεγονότων γίνεται άνετα και με ακρίβεια. Εδώ ο παππούς, που εκφράζει το παρελθόν, μπορεί να ξεναγήσει το εγγόνο που έχει μπροστά του όλη τη ζωή, και να του δείξει το θρανίο της σχολικής αίθουσας όπου κάθονταν όταν ο ίδιος ήταν μαθητής, την αυλή του σχολείου όπου στα παιχνίδια ένας συμμαθητής του έπεσε και έβγαλε το χέρι του, το μέρος της πλατείας όπου μάλωσαν, για αισήμαντα πράγματα δύο χωριανοί του, την εκκλησία όπου τους οδηγούσε ο δάσκαλος κάθε Κυριακή και γιορτή και πολλά άλλα.

Υπακούοντας κι εγώ στο νόμο της τακτικής επιστροφής στο παρελθόν αναρωτιέμαι εάν στο χωριό μας έμεινε κάτι από το παρελθόν που να σου δίνει τη δυνατότητα να διηγηθείς περιστατικά και γεγονότα δείχνοντας το σχολείο σου που πήγαινες όταν ήσουν μικρός, την εκκλησία που βαπτίστηκες, την βρύση που πήγαινες με τη μάνα σου να πάρει νερό και τόσα άλλα γύρω από τα οποία πλέχτηκε η παιδική σου ηλικία;

Φέρνοντας τακτικά στη μνήμη μου παλιές εικόνες του χωριού μας και διάφορα έντονα, σημαδιακά γεγονότα, αναρωτιέμαι και εναγώνιως ψάχνω και αναζητώ εάν, με το πέρασμα τόσων δεκαετιών, έμεινε κάτι που να με συνδέει με το παρελθόν που τόσο νοσταλγικά το βλέπω και στον ύπνο και το ξύπνιο.

Οι δρόμοι άλλαξαν μορφή και τα υπάρχοντα γεφύρια κρύφτηκαν κάτω από την άσφαλτο. Μύλοι και μαντάνια ο χρόνος και κυρίως ο τεχνικός πολιτισμός τα αφάνισε από προσώπου της γης. Η μοναδική βρύση που υπήρχε στο καλάμι και αυτή μια αόρατη δύναμη την εξαφάνισε. Τα πετρόκτιστα σπίτια οι άνθρωποι θεώρησαν καλό να τα ασπρίσουν όπως το επιβάλλει η μόδα. Η μπλάνα στην περιφραξη έδωσε τη θέση της στα τσιμεντόλιθα και οι στέγες άλλαξαν μορφή. Το σχολείο και η εκκλησία του χωριού μας που αποτελούσαν το κέντρο της καθημερινότητας στα παιδικά μας χρόνια αλήθεια τι απέγιναν;

Το χωριό μας είχε δύο διδακτήρια με τρεις αίθουσες. Δύο στο κοινοτικό κτήριο και μία είχε στου Συγγρού. Το κοινοτικό σχολείο με τις δύο αίθουσες αχρηστεύτηκε από το πέρασμα του χρόνου και έμεινε μόνο του Συγγρού με μια αίθουσα. Οι ανάγκες επέβαλαν να γκρεμισθεί και αυτό για να γίνει τριθέσιο σχολείο. Καλά έπραξαν και το γκρέμισαν.

Η εκκλησία του χωριού μας τι απέγινε της οποίας η ιστορία συνδέονταν με το κτίσμα του νέου χωριού και έφερε έτος ανεγέρσεως 1852; Γιατί δεν υπάρχει σήμερα; Η απάντηση είναι απλή. Οι κρατούντες τότε θεώρησαν σκόπιμο να αντικαταστήσουν την παλιά με καινούρια. Με ελαφρά την καρδιά την γκρέμισαν και έκτισαν νέα, χωρίς να το πολυσκεφθούν και να ρωτήσουν ανθρώπους που γνώριζαν πόση μεγάλη αξία έχει μια παλιά εκκλησία η οποία μάλιστα συνδέεται με την έναρξη της ζωής του νέου χωριού. Ήταν το έτος 1952 και είχε περάσει ακριβώς ένας αιώνας ύπαρξης αυτής. Τι μεγάλο και ασυγχώρητο λάθος και τι κρίμα που καταστράφηκε αναίτια η παλιά εκκλησία!

Σήμερα η αρχαιολογική υπηρεσία δαπανά τεράστια ποσά για να αναστηλώσει και να περισώσει ετοιμόρροπες εκκλησίες και μοναστήρια.

Στο χωριό μας οι παιδικές μας αναμνήσεις είναι τελείως ξεκρέμαστες μετά την απώλεια της εκκλησίας και άλλων κτιρίων που ταυτίζονται με τον τοπικό πολιτισμό και την ιστορία του χωριού μας.

Πίστευα ότι με τη χάραξη του νέου δρόμου Ραχούλα - Παλιοζωγόποιο παλιός θα διασώζονταν και θα έμεινε ανέπαφος για να μας θυμίζει μια διαδρομή δύο ωρών που τακτικά κάναμε κατά τους καλοκαιρινούς ιδίως μήνες. Δυστυχώς ο μισός καταστράφηκε από τη διάνοιξη του νέου δρόμου για τα Προστήλια. Ευτυχώς έμεινε ένα κομμάτι από τη Στενή τη

Σάρα μέχρι το γεφύρι στα κτίσματα, ο οποίος διαθέτει στοιχεία δρόμιο της εποχής εκείνης με καλντερίμια, τοίχους αντιστρίξης, λαγκάδια, βράχια κ.τ.λ. Με λίγη αγάπη του Δ.Δ. Ραχούλας και με τη φροντίδα του Δήμου το κομμάτι αυτό πρέπει να διατηρηθεί στη παλιά του μορφή και η νεολαία του χωριού μας να διοργανώνει πορείες το καλοκαίρι για να γνωρίζει το δρόμο που περπατούσαν οι πρόγονοί τους.

Τελειώνοντας με το θέμα αυτό θα ήθελα να πω ότι τέσσερα ανθρώπινα δημιουργήματα σώζονται προς το παρόν και μετρούν πολλούς αιώνες ύπαρξης:

Το γεφύρι στα κτίσματα και οι τρεις εκκλησίες στο Παλιοζωγόποιο. Δυστυχώς ούτε ημερομηνίες κτίσεως υπάρχουν ούτε προφορική παράδοση σώθηκε για να μας οδηγεί σε πιθανές χρονολογίες. Πάντως τα τρία εξωκλήσια είναι από τα παλιότερα των Αγράφων.

Ο μακαριστός Μητροπολίτης Θεοσαλιώτιδος και Φαναριοφεράλων Ιεζεκήλ, ο οποίος ασχολήθηκε με την ιστορία των μοναστηριών των Αγράφων και έγραψε περισπούδαστο βιβλίο "Αι Μοναί της Πίνδου" ένα 15Αύγουστο του 1934 ή του 1935 δεν θυμάμαι την ακριβή χρονολογία λειτούργησε στην Παναγία. Φυσικά τον έφερε ο Παπαθωμάς, ο οποίος αποτελούσε το δεξιό χέρι του δεσπότη, ήταν δάσκαλος και συνάμα παπάς στον Άγιο Κωνσταντίνο. Μετά τη Θεία Λειτουργία τον πλησίασαν πολλοί Ραχουλιώτες και άνοιξαν συζήτηση με τον Δεσπότη. Φυσικά η συζήτηση περιστράφηκε σε θρησκευτικά θέματα και εκείνος τους είπε ότι η Εκκλησία της Παναγίας πρέπει να κτίστηκε τον 10 μ.Χ. αιώνα διότι την εσοχή εκείνη οι εκκλησίες ήταν ένα με δύο σκαλιά κάτω από την επιφάνεια της γης. Αυτό μου το έλεγε συχνά ο πατέρας μου, ο οποίος ήταν παρόν στη συζήτηση.

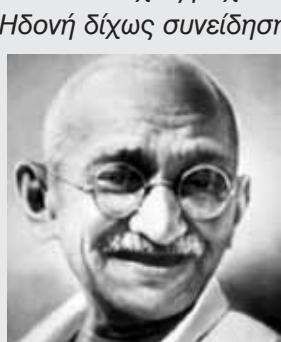
Τέτοιες εκκλησίες πολύ σπάνια συναντάμε σήμερα. Μα τέτοια εκκλησία είναι και στο Καταφύγιο στην έσοδο του χωριού και είναι αφιερωμένη στην Παναγία. Πρέπει να κατέβεις δύο με τρία σκαλιά για να φθάσεις στο δάπεδο της εκκλησίας. Βέβαια η εκκλησία αυτή διατηρείται σε καλύτερη κατάσταση διότι είναι μέσα στο χωριό και την φροντίζουν από φθορές. Δεν έχει υποστεί άσκοπες επεμβάσεις, διατηρεί την παλιά μορφή της και αποτελεί στολίδι και κόσμημα του χωριού.

Για τα εξωκλήσια στο Παλιοζωγόποιο ελπίζω να επανέλθω πολύ σύντομα

Βασίλης Καραγιάννης

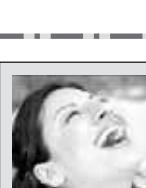
"Τα 7 σφάλματα του κόσμου"

Πλούτο δίχως μόχθο
Ηδονή δίχως συνείδηση

Μαχάτμα Γκάντι

Γνώση δίχως χαρακτήρα
Εμπόριο δίχως θητική
Επιστήμη δίχως ανθρωπιά
Λατρεία δίχως θυσία
Πολιτική δίχως αρχές

**Εδώ
γελάμε**

Αρσενικές και θηλυκές μύγες

Η σύζυγος επιστρέφει στο σπίτι και βρίσκει τον άνδρα της να κυνηγάει μύγες με τη μυγοσκοτώστρα. Σκότωσες καμία; ρωτάει. Σκότωσα τρεις αρσενικές και δύο θηλυκές, απαντάει εκείνος. Και πώς ξεχωρίζεις τις αρσενικές από τις θηλυκές; Οι τρεις ήταν στην μπύρα και οι δύο στο τηλέφωνο!

* * *

Ήταν έξυπνος

Ήταν κάποτε ένας Αγγλος, ένας Τούρκος κι ένας Πόντιος.

Ηρθε ο χάρος να τους πάρει, αλλά αυτοί τον παρακαλούσαν και του έλεγαν ότι ήταν ακόμα νέοι. Ο χάρος έπειτα από πολλή σκέψη τους λέει: Κοιτάξτε θα σας χαρίσω τη ζωή μόνο αν ρίξετε κάτι στη θάλασσα και δεν το βρω.

Πάει ο Αγγλος ρίχνει μια τρίχα αλλά ο χάρος τη βρίσκει. Πάει ο Τούρκος ρίχνει μια κλωστή, μα και αυτή τη βρίσκει. Πάει κι ο Πόντιος ρίχνει κάτι και του λέει ο χάρος: αν δεν

το βρω αυτό που

«ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ»

Νέα του χωριού μας

Μεγάλη επισκεψιμότητα στο Μουσείο Φλωράκη

Συνεχής επισκεψιμότητα παρατηρείται στο Μνήμα Φλωράκη και στο Ιστορικό Μουσείο στο Παλιοζωγόπι. Πέρα από τις μεμονωμένες επισκέψεις τα Σαββατοκύριακα οργανωμένα γκρουπ απ' όλη την Ελλάδα εντάσσουν στο πρόγραμμά τους και το Παλιοζωγόπι για γνωριμία με τον τόπο που γεννήθηκε και τελικά διάλεξε για την τελευταία κατοικία του ο Χαρ. Φλωράκης.

Από το Υπουργείο Πολιτισμού Επιχορήγηση προς τον Μορφωτικό Σύλλογο Ραχούλας

Μετά από αίτημα του Μορφωτικού Συλλόγου Ραχούλας το Υπουργείο Πολιτισμού επιχορήγησε τον σύλλογό μας με το ποσό των 4.000 ευρώ. Το Δ.Σ. του συλλόγου ευχαριστεί τον πρώην υπουργό Πολιτισμού κ. Αντώνη Σαμαρά, τον

ΝΑ ΑΠΟΔΕΣΜΕΥΤΕΙ ΤΟ ΟΙΚΗΜΑ ΤΟΥ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ

ευθύς εξαρχής στον Αστυνομικό Σταθμό και αυτή ήταν μια ορθή ενέργεια, διότι, εκτός από τα γραφεία, υπήρχαν εκεί και οι κοιτώνες στους οποίους στεγάζονταν μόνιμα οι αστυνομικοί του Σταθμού.

Για να μην αναφερθούμε σε συγκεκριμένη χρονολογία, τουλάχιστο από δεκαετίας ο Αστυνομικός Σταθμός σιωπηρά έπαψε να λειτουργεί και το μόνο που απόμεινε από αυτόν στην είσοδο του κτιρίου είναι η πινακίδα (βέλος). Λογικά, το διαμέρισμα έπρεπε να είχε επιστραφεί στην ιδιοκτήτρια Κοινότητα, αμέσως μόλις έπαψε η λειτουργία του Σταθμού, αφού μάλιστα είχε παραχωρηθεί από αυτήν δωρεάν. Δεν γνωρίζουμε τους λόγους για τους οποίους αυτό δεν έγινε μέχρι σήμερα.

Εφ' όσον όμως ο Αστυνομικός Σταθμός δεν λειτουργεί πλέον και το διαμέρισμα παραμένει κλειδωμένο, είναι καιρός να αποδεσμευτεί και να χρησιμοποιηθεί για το σκοπό που κατασκευάσθηκε αρχικά το κτίριο, δηλαδή για Κοινοτική Βιβλιοθήκη, σύμφωνα με τη βούληση του αείμνηστου Ελληνο-Αμερικανού ευεργέτη Ιωάννη Καρλάφτη. Σημειώνουμε ότι η Κοινοτική Βιβλιοθήκη, η οποία περιέχει αξιόλογα συγγράματα σε αριθμό και ποιότητα, στεγάζεται σήμερα κακήν κακώς στο μικρό χώρο του Γραφείου του Μορφωτικού συλλόγου. Στον ίδιο χώρο μπορεί άνετα να στεγασθεί και το Αρχείο του παλαιού Δήμου Ιτάμου και της μετέπειτα Κοινότητας Ραχούλας, που σήμερα παραμένει στοιβαγμένο σε αποθήκη. Αν η Αστυνομία επιθυμεί, μπορεί να της παραχωρηθεί ένα γραφείο στο ισόγειο του κτιρίου.

Ο Δήμος Ιτάμου, στην κυριότητα του οποίου κατ' ουσίαν ανήκει το κτίριο, αναμένουμε να προβεί σε ανάλογα διαβήματα προς τις αρμόδιες Αρχές.

Απολογισμός Δ.Σ. - Αρχαιρεσίες Μ.Σ.Ρ.

Οι ετήσιες αρχαιρεσίες του Μορφωτικού Συλλόγου, σύμφωνα με το καταστατικό, θα γίνουν τη Δευτέρη μέρα του Πάσχα (5 Απριλίου), μετά τη Θεία Λειτουργία, στο γραφείο του Συλλόγου. Σε περίπτωση μη απαρτίας η διαδικασία θα επαναληφθεί την Παρασκευή της Διακαινούμενου (9 Απριλίου). Υποψηφιότητες γίνονται δεκτές μέχρι την έναρξη της εκλογικής διαδικασίας.

πρώην υφ/ργό Παιδείας κ. Σπύρο Ταλιαδούρο και τη συγχωριανή μας κ. Αικατερίνη Καραγάνη-Σινάνογλου για την συμβολή τους.

Το αρχείο της Ένωσης Αγραφιώτικων Χωριών

Με πρωτοβουλία του προέδρου της Ένωσης Αγραφιώτικων Χωριών και Δημάρχου Ιτάμου κ. Βασίλη Τσαντήλα το αρχείο της Ένωσης μεταφέρθηκε στο ισόγειο του κοινοτικού κτιρίου της Ραχούλας, κάτω από την αστυνομία, όπου ο χώρος διαμορφώθηκε κατάλληλα. Στο άμεσα επόμενο χρονικό διάστημα θα γίνει η ταξινόμηση και η αρχειοθέτηση του αρχείου, ώστε να είναι προσβάσιμο από κάθε ενδιαφερόμενο.

Διανομή δώρων από τον Μ.Σ. Ραχούλας

Κατά τη σχολική γιορτή των Χριστουγέννων στο Δημοτικό Σχολείο Ραχούλας ο Μ. Σ. Ραχούλας πρόσφερε χριστουγεννιάτικα δώρα στους 6 μαθητές του Δημοτικού Σχολείου και στα 7 νήπια του Νηπιαγωγείου.

Ορισμός Αντιδημάρχου

Για το 2010 ορίστηκε ως αντιδημάρχος ο Κώστας Κατσιούλας

ΣΤΗ ΡΑΧΟΥΛΑ ΟΙ ΝΕΟΙ ΔΕΝ ΕΧΟΥΝ ΠΙΑ ΖΩΗ...

Να εκλογικευτούν οι απατήσεις της Αρχαιολογίας

Με πολλούς κόπους και θυσίες αρκετοί νέοι Ραχουλιώτες κατόρθωσαν να αποφύγουν τις σειρήνες της μετανάστευσης και να παραμείνουν στο χωριό εγκαθιστώντας μικρές βιοτεχνίες στην κοιλάδα του Ξηρόκαμπου. Είναι ο χώρος στον οποίο το πάλαι ποτέ υπήρχαν οι πατρογονικές ρίζες και ο μόνος που προσφέρεται για εγκατάσταση σύγχρονων βιοτεχνιών. Ο χώρος, με τον καιρό, προσέλκυσε και άλλους επενδυτές, οι οποίοι προσφέρουν εργασία στους εναπομείναντες νέους του χωριού.

Ο Μορφωτικός Σύλλογος Ραχούλας, σε συνεργασία με τις τοπικές αρχές και την Αρχαιολογική Υπηρεσία, έχει δώσει πολλούς αγώνες για την ανάδειξη των πολιτιστικών μνημείων της περιοχής του χωριού με αποτέλεσμα ορισμένα από αυτά να έχουν σήμερα αναδειχτεί και άλλα να βρίσκονται στο στάδιο της ανάδειξης. Και ασφαλώς η ανάδειξη των μνημείων επιβάλλει σε μια έκταση περιμετρικά να μην υπάρχουν κτίσματα. Αυτό είναι κατανοητό. Το ότι όμως η Αρχαιολογική Υπηρεσία σε απάντηση αιτήσεων επενδυτών στη μικρή κοιλάδα του Ξηρόκαμπου απαγορεύει την εγκατάσταση κτισμάτων σε απόσταση δύο και πλέον χιλιομέτρων από το λόφο Αγίου Αθανασίου Καλλιθήρου με το αιτιολογικό ότι "τα κτίσματα θα προκαλέσουν έμμεση βλάβη στα προαναφερθέντα μνημεία και θα επιδράσουν αρνητικά στην άμεση σύνδεσή τους με τον περιβάλλοντα χώρο", κατά τη άποψή μας είναι ακατανόητο. Με αυτή τη λογική θα έπρεπε να κατεδαφιστούν όλα τα κτίσματα μέχρι τον Ίταμο για να επικοινωνούν... οπτικά τα μνημεία (υπαρκτά ή πιθανολογούμενα) και οι νέοι να πάρουν των ομμάτιών τους και να αναζητήσουν αλλού την τύχη τους. Ο σκοπός όμως είναι η ανάδειξη των μνημείων να ενισχύσει και τον τουρισμό, ώστε να βοηθηθούν οι νέοι να παραμείνουν στον τόπο τους.

Εκείνο που μας προκαλεί εντύπωση είναι η ακατανόητη σιωπή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για το τεράστιο αυτό θέμα. Μένουμε πάντως με την ελπίδα ότι θα επικρατήσουν ωριμότερες σκέψεις, διότι δεν πιστεύουμε ότι στους στόχους της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας είναι να συνδυαστεί η ανάδειξη των μνημείων με τον εξωστρακισμό του τοπικού πληθυσμού.

Το Δ.Σ. του Μορφωτικού Συλλόγου
Ραχούλας

Σ.Σ. Το κείμενο δημοσιεύτηκε στις εφημερίδες της Καρδίτσας: "ΝΕΟΣ ΑΓΩΝΗ", "ΠΡΩΤΙΝΟΣ ΤΥΠΟΣ", "ΑΛΗΘΕΙΑ" και "ΠΑΤΡΙΔΑ" στις 24-12-2009